SÜLEY

عاشر افن

٢٢٤

ادبيات

عاشر افندی

٢٢٤

[illegible]

نهی بازیچهٔ نرد و شطرنج
ص ۱

مطلب
خواجه‌کی‌نک دیوانی
ص ۲

نهی امیر منیده‌ش قید اکبر
ص ۴

در بیان ضرر نقل کلام
ص ۶

مبحث لازمهٔ حکمت طب
ص ۷

مطلب
لازمهٔ خیر دعا
ص ۹

هذا مما وقف وحبس الى نسخه نفرا منتخبا
كتب حضرت الوالد المرحوم ابن [illegible] لكتاب
عليه الرحمه مصطفى بن [illegible]
بشروطه

[illegible]

٤٢٤

Süleymaniye Kütüphanesi	
Kısım	Aşir Efendi
Yeni Kayıt No.	
Eski Kayıt No.	324

نابی افندی محمد مخدوم محترمی ابو الخیر سلمهما
الله ایچون قالب نظمه چکمش ایتدکلری
نصیحت نامه‌لریدر

بسم الله الرحمن الرحیم

حمد اول الله عظیم الشانه ‌ ‌ مبدع دائرهٔ امکانه
که ایدوب خامهٔ صنعی تدبیر ‌ ‌ نسخهٔ عالمی ایتدی تحریر
رحمت عام خداوند کریم ‌ ‌ ایتدی عالمده فیض تعمیم
جنبش لطفه کلوب خامهٔ جود ‌ ‌ چکدی لوح عدمه نقش وجود
باز اولوب دخمهٔ دشوار عدم ‌ ‌ اولدی مفتوح طلسم عالم
ایتدی میزان کف بود و نبود ‌ ‌ عدمی سنکت ترازوی وجود
ایلیجک روی وجوده امنیه تاب ‌ ‌ اولدی ذرات عدم صورت یاب
رفع اولوب ابخرهٔ نار عدم ‌ ‌ پرده دن چقدی سواد اعظم
دوشنوب عالمه قالیچهٔ خاک ‌ ‌ اوستنه چوندی قباب افلاک
اولدی کردونیله بو چار فصول ‌ ‌ کاسهٔ چار گل بزم قبول
انتهایه ایدوب اباله جمع ‌ ‌ اره ده یاقدی محبتدن شمع
اوچ موالید ثلثه اولدی عیان ‌ ‌ معدنیات و نبات و حیوان
یوریدی قافلهٔ لطف و کرم ‌ ‌ چقدی عالم عقبندن ادم
ایتدی مرتبهٔ انسانی ‌ ‌ غایت مرتبهٔ حیوانیه
اولدی بو صورت طینی ظهور ‌ ‌ اکمل اشرف انواع ظهور
توزلیوب سلسلهٔ ترتیب حکم ‌ ‌ چقدی ماصدر وجوده ادم

آب و کلده ایدیجک علم ظهور ‌ ‌ سجده‌یه اولدی ملائک مأمور
اولوب انسانده مراتب برجا ‌ ‌ اولدی مفضول و فاضل پیدا
کیمسی سکز اولوب کیمسی یاوز ‌ ‌ اولدی بیربیرلرندن ممتاز
رتبه رتبه اولوب انواع انام ‌ ‌ درجاتیله ظهور ایتدی نظام
بویله مراتب بیلور کون و مکان ‌ ‌ عالمک بیربیرینی طوتمزدی ارکان
کوره مز مصلحتن آتشک آب ‌ ‌ ایده بلمز عملی بادی تراب
ایده مز ماهینک افعالینی زر ‌ ‌ ویره مز چاشنیء تلخی شکر
کوره مز دستی امور قدم ‌ ‌ واره مز سیف مقامنده قلم
بصرک ایده‌ملکی کوش ایده مز ‌ ‌ هوشنک اندیشه‌سنی هوش ایده مز
نذرکر بیربیرنی طوتمز ذکر ‌ ‌ کفشکر کارینی بلمز دیکر
مالکک قیمتنی کورمز مملوک ‌ ‌ بلمز احوال رعایایی ملوک
کرم و سروردن ویره مز احکام ‌ ‌ نه بلیور خشکیء تیغ فرجام
سایه بلمز اثرین خورشیدک ‌ ‌ جام بلمز طربن جمشیدک
عکسده بویله جه در مجموعک ‌ ‌ اکله اولدی فقدر مطبوعک
اولدی ذرات تقابل پیدا ‌ ‌ ضدیله منکشف اولدی اشیا
حکمت و قدرته غایت یوقدر ‌ ‌ بو تماشایه نهایت یوقدر
بو نظام اوزره در اجزای جهان ‌ ‌ عقلک ایرمکی قدر اولکم آن
مرتبه آخرت و دنیاده ‌ ‌ جاری اولمشدر صور معناده
معنویات مراتب دخی چوق ‌ ‌ بحردر موجه‌سنک غایتی یوق
دیدی سر قافلهٔ اشهود ‌ ‌ بو قدر اولدی که مراتبه وجود
جمله‌دن اعلی ولایت اعلا ‌ ‌ انبیا رتبه‌سی اندن ارقا

ابنیا صدر سریر اعزاز / بر بریده رمنیر اعجاز
لیک سلطان سریر عالم / حضرت سید بنی آدم
حکم فرمای تمکین لولاک / خطه پیرای دما ارسلناک
گوهر ما حصل لجهء جود / میوهء نه طبق باغ وجود
فاتح دخمهء گنجینهء نور / علت غائیهء نقش ظهور
اولین حرف کتاب حکمت / مقصد معنیء لفظ تمت
ابتدای نقش رحمانی / انتهای اثر ربانی
صورت معنی و معنیء صور / نور بالاکش قندیل قدر
زیور صدر سرای هستی / خازن گنج بلند و پستی
ختم گنجینهء سر کونین / سرمهء دادهء قاب قوسین
صاحب مرتبهء او ادنی / عارف مسئلهء ما اوحی
زینت زین براق تمکین / رفرف آرای رهء علیین
حکم فرمای بلاد ملکوت / نور بخشای فضای جبروت
نیر مشرق انوار علوم / خواجهء فن رسالت عموم
مورد وحی جلیل تنزیل / مخبر عنه بطون الجلیل
صفوة الصفوة تندار روح / نخبة النخبة اشباح ملاح
اشرف اشرف انواع بشر / احسن احسن تقویم صور
رحمت عالمیان روح جهان / مرکز دایرهء کون و مکان
احمد الخلق محمد محمود / یعنی محبوب خداوند ودود
اصل کل مظهر اسم اعظم / جمله دن اولدی وجودی اقدم
صالدی آفاقه سرور سوریله / اول ما خلق الله نوریله

اشباح سیهه

ختم

٢

ختم اولوب ذاتیله عز وعلا / مرکزین بولدی صفات علیا
دردی دوره فلکه ذاتی نظام / بادهء ختم اولدی وجودیله تمام
خاک غیب ایچره کبی تخم مستور / ایلدی میوه بطوننده ظهور
گوربنور دورهء میم سرمد / اولدی موجود احد ذر احمد
ایسک اول ارکانی مشمول / آخر اسم محمد اکه دال
ایبوب ذاتنه الله تعظیم / ابدی لذات صلوة و تسلیم
ذاتنه اوله صلوة ایله سلام / آل و اصحابنه تا روز قیام

مطلب مجمل احوال پدر

ای ابا الخیر محمد چلبی / دار ایدن ذاتنی مزین چلبی
جگرم پارهسی عمرم واری / دوحهء دولتمک نوباریسی
پرتو نور حیاتم سنسن / محض خیر و برکاتم سنسن
سنی ایتدی کرمندن اعطا / بدرک یوسف نبی یه خدا
سننده ظاهر درا با طفل بنیه / معنیء الولد سر ابیه
اولدی ذاتک منک ای نور بصر / زینت گلشن هستیء پدر
صاله لی باشمه ذاتک سایه / بن سکله قدم دنیایه
سنی ویردی بکا ای فیض مآب / موسم سن کبرده وهاب
طوی غنجهء عالمه حسنک تا بهی / گذرانیدم پنجاهی
چار پنجاهده ویردی سنی حق / هفت سالکده یازلدی بو ورق
وطنم شهر دلارای رها / وقت تحریر مقوم شهبا
نه رها نسخهء گلزار جنان / مسقط رأس خلیل الرحمن
نه رها غبطهء خطهء شام / مظهر معجزهء برد و سلام

بر زمان ادرنه و استنبول اولدی سالی بکا جای نزول
بیتد الحمد نجه منصب و جاه اولدی بو بنده یه احسان اله
قالمیوب صحکه دماغ دولت اولدم افتاده کنج عزلت
جذبهٔ ابروی ها اولدی سبب اولدی آرامکهم شهر حلب

سبب نظم نصیحت نامه

ای چراغ طلب افروز امل بهیهٔ حضرت حق عز و جل
حمد لله سنک عالیدر علمه جدّ و ابک عالیدر
گرچه بالاسی یوقدر اما بلانم مرتبه در همت علما
لیک بو قدر ایت جدّه نیکا سود گندک ایت رتبهٔ فضله صعود
اصلی ممدوح سن ای صنع خدا اصل اولان ایلمز البته خطا
هرنه وار جوهر ذاتکده بنده جمله موجود و مهیا سنده
سنده اخلاق مدایح جو قدر بیتد الحمد زمانیم بو قدر
بوی خلق حسنک عطر ایدر سنده آثار ادب فخر ایدر
فیض حقدن ایریشور امدادک کسبه حاجت قوفر استعدادک
الشون الله سنی برخوردار طوته سنز عمر طبیعیده قرار
لیک معنایه که اتفاقیگز ایدر اولادیده تأثیر دیگر
ایتمیجه نکا اوزره کوشش اولمیجه نکا سیر ایه هوش
کاوش تیشهٔ اندیشه ایله کاو کاو قلم تیشه ایله
چیقاروب معدن دلدن نکسیر رشتهٔ نظمه چکوب تازه گهر
ایلدم نظم نصیحت تحریر که ایده دیده ادراکی قریر
گنج نظمه قودقده خامه ایلدم نامنی خیری نامه

دوز جانانه کیف عزمه باغله بازوی دله رغبت ایله
هر زمان استرم ای جان پدر اوله اویزهٔ گوشک بو گهر
بو نیه نازک طوته سن جایکده نز بر دم آیرمیه سن کندکدن
تا بمحشر اوله فیضی جاری هم سکا هم اوله غیره ساری
تاکه شاد اوله بو خوان نوال اوله نعمتده طفیلک اطفال
سن دخی تا بو نعمده بیه سن یادکار پدر مدر دیه سن
روحمی نطقک ایله شاد ایده سن هر دعا ایله بنی یاد ایده سن

ناظم جمله شروط اسلام

ای سهی سرو خیابان شهود نوخرامندهٔ بوستان وجود
عالمک مشغله سندن اقدم بو دوران اتم والزم
ایدوب انجم امورین تدبیر ابنیه خانهٔ دینین تعمیر
ایتدی اندازهٔ حکمتله تمام بنج ارکان بنای اسلام
بو بنا انجبره اوکان راحتدر طشره سی یارزده اقندر
بو بنا داخلیدر باغ نعیم خارجی ناحیهٔ نار جحیم
داخلی اهل هدا ایدر هب خارجی اهل غوا ایدر هب
فرضدر اینمه صنعت صلوة اتقدارک وار ایسه حج و زکوة
قیل اداسنده درونیک تاز برینک فوتنه گوسترمه جواز
اولمه کرذکش فرمان غنی هرنه امر ایتدی ایسه ایشله انی
مومنه خلعت دینه زینتدر واجبات و سنن و مندوبات
سری وار هر برینک حکمتی وار حصره گلمز نیجه خاصیتی وار
ایلمش حضرت وهاب کرم هر برن واسطهٔ لطف عمیم

حق عنیدر سنک اعمالکدر — بنده سنسن بو چیک مالکدر

سکا راجع اولور ای بحر مال — نیک وبد هر نه ایدر سنک اعمال

صاحب خمسه اول ای پاک منش — بیله سن خمسی مبارک نه ایمیش

اول لازمهٔ دین مبین

ای نهال چمن افروز ادب — ای در حجب دل و دیدهٔ آب

ایت شهادت اوله سن اهل شهود — تا که مشهودک اوله بود و نبود

ایله پر شهد شهادت دهنک — اوله سون افراز حال سخنک

قلبک خلوت سر تحقیق — شمع پر نور یقین و تصدیق

بو شهادتدر امان ملت — زیور جبههٔ باب جنت

بو شهادتدر بولور فرق عیان — ظلمت کفر و شعاع ایمان

بو شهادتدر اساس تمکین — با بیلور راو ستنه مقصوره دین

بو شهادتدر امام اسلام — اولدر موج محیط احکام

بو شهادتدر او مفتاح هدا — که بو تخله اچیلور باب رضا

بو شهادتدر اولور برک زبان — ماهی لجهٔ دین و ایمان

بو شهادتدر او ترکیب شفا — که ایدر مردهٔ جهلی احیا

مطلب جمیل فضل صلوة

ای گل باغچهٔ بیکم و کاست — پدر پیرک ایدر قدینی راست

وقتی کلدکده نماز ایله وضو — ما سوادن دهن و دستی یو

کیدر اندامکه پیراهن نور — اوله سن لایق دیوان حضور

هو شنک اولدی چو معراج نماز — دیده کی ایله بو مواجله باز

سنی قبسرانمه نمازی تکلیف — جانب حقدن اودر بر تشریف

ايت

دین عمادینی اقامت ایله — قصر اسلامی عمارت ایله

دستک ایت سبحهٔ اوزنه روان — حلقه در کوش ایدیکک ایله عیان

سجده ده خمزده اداب اول — نقطهٔ دائرهٔ محراب اول

پیش حقده یوزیکی یرلره سور — بندهٔ درکهی اول دولتی کور

بی توجه براغ کاره نماز — ایله هر سجده ده بیک سوز وکداز

محو مستغرق دیوان حق اول — مست لا یعقل حیران حق اول

اولمه حیرت زدهٔ جنت و نار — اول انک صاحبنه عشق زار

یا تیمه هنکام سحر بیدار اول — وقف سجادهٔ استغفار اول

نه سعادت وار و بار نقیه سز — حق حضورنده طور و ب الکیه سز

ایدیسن سجده ایچنده وضع جبین — کورنه در سلطنت روی زمین

هله نورلری کور ای فرزانه — هر کسی پیشکه سلطانه

اکلین سجده بی باشی قالدررز — دولت عالمه چشملر دوررز

قیلمده قالمز ایدی آرامک — اکله سز قدرین اگر اسلامک

سکا بر سر ایده یم جهره نما — گرچه اطفاله دکل کشفی روا

جد و جهد ایت و لسن نائل فهم — رفته رفته اوله سن نائل فهم

سن نمازه ایده سن چونکه قیام — الف اولور سن ایا ماه تمام

راکع اولسک کورینور صورت دال — انبیا سر یدر اکله بو مقال

ساجد اولسک کورینور صورت میم — ادم اولور سنک ای روح جسیم

اکله چونکه سکا کشف اولدی بو راز — ادم اولورمی ایدن ترک نماز

دربیان شرف فرض صیام

ای بهین میوهٔ باغ پدری — صدف بحر حیاتک گهری

وصل

بی مرض تا اوله جسمکده توان — ایلمه فوت صیام رمضان
صومدر قوتدرینه لطف خدا — صومه تا لذت ایدر الله جزا
صوم بر مائدهٔ رحمتدر — بوزدن صائمه بر خلعتدر
صومدر قابل کتم واخفا — دخله فرصت بوله صومه ریا
تیر پاک صمد تیدر صوم — اتصاف ملکیتدر صوم
نفس صائم ایچون ویدی رسول — شکدر پیش خداده مقبول
رهنمای نعم جنت اولور — ترک نعمت سبب نعمت اولور
تا سیاهی شب اولنجه پدید — مهر اوراغ که قرص خورشید
تا درخشنده اوله نور ذاتک — ظلمت لیله فنا ظلماتک
نه سعادت اولهسن لب بسته — اولهسن دغدغهدن وارسته
سنده اولوب ایکن دار روشنک — اوله آسوده دیار بدنک
سکهسن زنکنی قندیل دلک — اجهسن اینهسن ابر کلک
اوله فراکنده کثافت نایاب — بوله انوار لطافت تف وتاب
خانهٔ دل اوله ظلمتدن دور — ماه روزه ایله اولهسن مشهور

مقصد حج وطواف عرفات

ای کل تازه رس کلشن جان — بوی پیرای دماغ عرفان
کعبه دن خیره ایتمه سفر — سفر بیهوده در نار سقر
کعبه بیت الشرف اعظمدر — نقطهٔ دائرهٔ عالمدر
کعبه در قبلهٔ ملک وملکوت — پایه پیرای سریر ناسوت
کعبه در ساقه درخت رحمت — کعبه در سدهٔ دیر دولت
کعبه در شمع سراپردهٔ راز — اولدی پروانهسی ارباب نیاز
کعبه در ستر سموات علا — خانهٔ جامه سیاه مولا
کعبه در سجده که انس وملک — کعبه در خمزدهٔ طاق فلک
کعبه در ساحهٔ کلزار نعیم — نعم نوریه پرنور عظیم
کعبه در مخزن اسرار خدا — زاده الله تعالی شرفا
کرسی مملکت ربانی — تره بارکه رحمانی
مرکز دائرهٔ عالم خاک — باشنه دور ایدر انک افلاک
کعبه ابدال سرامدقدر — یانلغنکی حجر الاسوددر
حجر اسود دیر رنک شفا — بوسهگاه لب محبوب خدا
اولین نقطهٔ سطر تکوین — خال عنبر شکن روی زمین
اولین صورت آئینهٔ آب — کرو بالاکش میدان تراب
مخزن ستر سرای لاهوت — خطه پیرای فضای ناسوت
سرمه در دیدهیه خاک مسعی — ساحهٔ مروه طربکاه صفا
اولمش امادهٔ تطهیر عصات — چاه زمزمدن آقن آب حیات
روسید ریر یوزینک خاک حرم — عالمک یوزی صو سیدر زمزم
شست وشوی نجسه بی منت — دوکیلور التونز اولوقدن رحمت
آب زمزمدر اودار وی صفا — که ویر خستهٔ عصیانه شفا
اولنجق واصل حد میقات — ایکی احرامدن اچ ایکی قنات
بخش ایدر عمره ترقی عمره — حصهٔ رحمت الهی زمزمه
عزم ایدر کوکلره مانندهٔ پیک — نفس غلغله نا لبیک
بونه دولت نه سعادت بونه جاه — کاه کهسن طائف درکاه اله
ایده میدان مطاف اوزره خرام — جبههک آیت نوشتهٔ رکن مقام

دلی پروانۀ شمع حرم ایت
طوف درگاه ولیّ نعم ایت

عرفه صورتی میدان نشور
روز حیوان خداوند غفور

بازمرده عفو معاصیه برات
سطر بر سطر صفوف عرفات

شسته در انده اولان نامۀ سیاه
اولور آزاد اسیران گناه

محرم نور دائره بند سیمین
جبل رحمت که فصّ نگین

هب بیاضه چقار ارقام سیاه
بیلتور نامۀ اعمال گناه

جرم ایله رحمت ایدر بیع وشرا
بیع ومشتری سوق منا

کعبة الله دل انسان کبیر
حجر اول قلبه سویدای ضمیر

عارف حرمتنه ایلر کل اول
دائر طوفکه دائره سن دل ایله اول

بات که ظاهر اوله نقطۀ کار
اوله کور دائره سنده پرگار

مطلب فضل زکوة وصدقات

ای دُرِ شاسعه بیرای صدف
دودمان شرفه خیر خلف

ذمتکده قومه برجتبه زکات
ویر کاوله مایۀ خیر وبرکات

حقیدر حضرت حقک اول ازل
سنده خیر ایتمه اداده اهمال

چونکه ایتمشدر سنی حق اهل نصاب
سنده ایت تزکیۀ مال شتاب

فقرا حقیدر امساک ایتمه
پاک ایکن مالنی ناپاک ایتمه

او حق اوزره سن ایت کچه ادا
برینه اون ویرر اینک مولا

ویره ایسک برکاته قالمز
نعمتک سنده ثباته قالمز

بی زکات اولمده در مال تلف
نابَتَه اولور البتّه هدف

تخمدر مال زکوة مشروع
که اولور خاک قبوله مزروع

تخم پاشیده نک اضعافه بیتر
ایکی عالمده شکارچی بیتر

ایلین

نکوین

ایلین فقر وغنایه تمکین
ایتمشدر انی فقرایه یقین

سنی اغنا ایدن الله قدیر
ایتمشدر ایده حکمتله فقیر

ایلمه کتم حقوق فقرا
سنه سی کلدوکی دم ایله ادا

صدقه فاتحه قبل اتمام زکات
وعیدر اصل زکاتک صدقات

فضلنه یوق صدقاتک غایت
چوق بو معنایه مؤیّد آیت

اغنیا ایله سید فقرا
صفه به منکشف اولور اشیا

رفعه قادر میدر اولدوک تقدیر
سنی ایتمکدیر بیله البته فقیر

فقر سزه حسن وغنا وضیع
بوبیله وضع ایتمش انی صانع

فقر در باعث شکر نعمت
فقر در زیور حسن دولت

اولمه کور غناده فقرا
سنر زکاتی که ایلردک ادا

امتناع ایلر ایسه محزون اول
سنر قبولندن انک ممنون اول

دولت ونعمتکه الله قدر
سکا حقدن اوده بر نعمتدر

مؤمنه اولدی بهدیه سائل
سکادر نفع تصدق وابذل

شکر قیل نعمتنه مولانک
تازیاده اوله اودنیانک

فقرایه نظر رحمت ایت
عشقنه ایتمه سخن مسکنت ایت

بذل قیل مالکی محتاجلره
نعمت حقیدر ایدر اجره

ایکی مقصد درویشا ایت
تمکن اولدیغی قدر احسان ایت

طوتمه وز ناقله هر روز صیام
خیردر جایعی اتمک اطعام

ایتمه دن یا نیچه جامع تعمیر
که الکه نز اوله بر کرسنه سیر

ایتمه دن کعبه یه هر روز شتاب
خیردر بر ایک اکر تشنه یه آب

نه سعادت بونه عز ودولت
که یوز کد نزکله اهل حاجت

باشی دولتلو در اول برک نوا — که ایده دفع ضرورت فقرا
نه سعادتمند در اول صاحب مال — که آیده بکیسه اتصال نوال
وبنه لایق اکا خیری جاری — خیر ایتمک اوله غیره ساری
باقمه اکر اهله ور دیبانه — امتنان ایتمه صقین احسانه
ویر عطیاتمه اطفاله سرور — ایت نوازشله قلوبی معمور
دولت اول مال که اعطا ویره — خیر ایله صرف اولنه بویله یره
باخصوص اوله یتیم و بیکس — دل مجروحنه اول مرهم رس
دست احسانیله سیل اشکن ترین — لطفله اکر اوننده پدر رکین
اکر اولدیسه نظیم الاحوال — سکا ویر دیسه خدا نعمت و مال
بعمه کتغرا نعم سنتمنه یا — قو لله فعلله ایت شکرین ادا
شکر لفظی ایله معلوم اتما — اوده اولسون دل و جاندن پیدا
هم مهمان شکر فراوان ایله — اهل حاجاته هم احسان ایله
کورجک فقرا تزین خلقک اج — جامه و نان و طعامه محتاج
باب احسانه صقین سد ایتمه — عوض حاجات ایدجک رد ایتمه
خانه که هر کیم اولورسه مهمان — ایله ممکن اولانی زیور خوان
لایق قدری قدر تعظیم ایت — شانه شایسته سنه تکریم ایت
ثقلت اولنیه بیله صبر ایلیه — خاطرین برسوزیله جبر ایلیه
ایمه حسرتله جبینی مسیخ — حاجتی مخزایه ایتمه دریغ
خاطرین غدغه دن صنف ایله — نیل مقصودینه اسعاف ایله
وسع حالکده دکله کامی — حسن وجهه حاجتین اول ناکامی
سوز ایله خاطرنی تعمیر ایت — لطف زنجیري ایله تسخیر ایت

تسلیه کوزین ایله روشن — منکسر کیمسه یاکه سندن
اولمش اولسکده کلوردی الدن ٤ — اکه شکر ایتیکه انک بر بیننن ٣
دخی اسباب تشکر چو قدر — شکره نعمتکی غایب بوقدر
ایره و عقل بشر غایتنه — ایمز شکر دفا نعمتنه
بر تشکرده بودر ایتمه ریا — فقرایه ایدیجک لطف و عطا
ایله محفی ایدیجک احسانی — حضرت حق بیله انجق اینی
امتنانیله صقین ایتمه عتاب — سن اونان تا اولایدی رفع حجاب
یوخسه ایذا اولان احسانه — یکدر اندن غنیان سکرانه
استمکدن نیجه لر شرم ایدر — مستحق اوله بول سن کوندر
نیجه افتاده دولت واردر — نیجه پامال فلاکت واردر
کوشه فقرده قالمش پامال — اونده ایله فرج سؤال
اویله دوشمشلره دل پاره رنم — خوبدر پایمه زالتونیله توان
ایله تحقیق بو معنایه عیان — سکادر هر کیمیه ایتسک احسان
اول لطفکده اذا ایله ریا — ضایع اولور نه سکا وارنه اکا
خوبدر بیکسه بذل نعمت — ایتمه دن اهل غنایه دعوت
هم بیوب هم سنی ذم ایدرلر — وار نقصانک انی سویلرلر
اوضیفت که کلور اکر کبار — نوع اسرافدن ایت اینه شعار
ایکی عالمده ده یوق فایده سی — دوزخه رنج اولور عائده سی
اقتضا ایده مکر کیم ناچار — مندفع اوله الکله اشرار
اویله نوع مدارا اندر — خلقه حسن مداراسندر
سنده وار ایسه اکر وسع طعام — قویسونلر فقرا دا ایتام

مطلب دانش انواع علوم

اي نهال چمن آراي ادب / نور بخشاي دل و ديدهٔ آب
سعي قيل علم شريفه شب و روز / قالمه حيوان صفت اول علم آموز
علمه سعي ايتمكده زحذر ايت / علم وسعي الكيسي هر در نظر ايت
مدعامه بو سخن شاهددر / علم وسعيك عددي واحددر
بوله جز علم بلا سعي وجود / بري كيته بري اولور نابود
صفت حضرت مولادر علم / جمله اوصافدن اعلادر علم
طلب علمه چالش اول علم / فرضدر ديدي رسول اكرم
دخي او ايدي اول صاحب علم / مهددن لحده دك اول طلب علم
علم ايچون اولدي شه خطهٔ نور / رب زدني طلبيله مأمور
بوله گور ايله مدينه يه وصول / كه قپوسي اوله و آنادر رسول
علمدر ناشطهٔ روي وجود / علمدر واسطهٔ بود ونبود
علمدر مائدهٔ ربانيه / علمدر موهبهٔ يزدانيه
علمدر رابطهٔ عز وعلا / علمدر باعث تمكين صفا
علمدر ضابطهٔ جاه وجلال / علمدر رابطهٔ بر ونوال
علم بر لجهٔ بي حددر / انده عالم كچين جاهلدر
جهله حق موت ديدي علمه حيات / اوله همحال گروه اموات
اولمه محروم حيات ابدي / علمه فرق ايده گور نيك وبدي
علمك انواعي اعلا اول حاليه / بلكه لازم كله استعماله
بلمك البتده دكلمي احسن / صورسه لر بن انيه بلمم ديه دن
حضرتك نازبه در تعقيبي / اطلبوا العلم ولو بالصين

ايتمه عار اوگرن اوقي اهلندن / هر شيك علمي گوزل جهلندن
جهلا عالمه نسبت خوردر / بلكه خورنده بيله بدتردر
قنده دربيخبر وقنده خبير / متساوي دكل اعما وبصير
نه قدر بولسه فر وشوكت / جاهله جاه ايله گلمز رغبت
جهلدر مايهٔ شرم وخجلت / جهلدر صورت شكل نكبت
جهلدر آدمه زندان بلا / كه دوشنلر گوره فرزيي
جهلدر محض عدم علم وجود / هيچ برابرمي اولور بود ونبود
مطلبك ايله سعايه امور / وادي فلسفه دن ايله عبور
اولميه علم قدر امر مفيد / علمدن گورمدي هيچ گزند
گر رعايا وگرك صاحب تاج / لابد اولور علمايه محتاج
شرف علمه نهايت يوقدر / صفت باريه غايت نه قدر
اولمينجه متناهي معلوم / ممكن اولورمي تناهي علوم
قالمه قشرنده علومك آگاه / اوله گور واصل لب معنا
ظاهرك باطنه ايله عبور / يكه پرلر اوچه بلسوني طيور
خانه نك ظاهري رهگذار / خلوت باطنيدر جاي قرار
ساحل بحرده اولسون لآل / گوهر استرسك اگر قعرينه دال
صرف ونحو عربيت لازم / عربي بلمكه البت لازم
ليك البتده گچر ماوقات / بي تعقل نه يارار آلات
علمك ايت جمله سني استحصال / جمله سن ايتمه ولي استعمال
[illegible] كافيدر اوله نقش ضمير / علمدن فقه وحديث وتفسير
عبر سن اوچه ولي ايتمه عمل / اولمه پامال دعاوي وجدل

فهمدن ایله عباداته نظر
ایمه سمت وعادی یه گذر
نقص ویرجی عالمده سکا
بیلمیک مسئلهٔ بیع وشرا

مطلب معرفت ربانی

ای بهین نسخهٔ مجموعهٔ ذات
نقش زیبندهٔ مرآت صفات
ایله بو پندیمی آویزهٔ گوش
کمسیه اولمه صقین فضل فروش
ایتمه حلقه صاته حق علمه هوس
ایلمه بهیده تقنیع نفس
اویله بر علمه چالیش کیم مطلق
اییه برسن بیلسن بروجه حق
حکمت وفلسفه‌دن ایله حذر
اولیا نسخه‌سنه ایله نظر
نتیجه‌یاک عزیزان طریق
ایدران فرقترین تحقیق
وشد کامل اولنجه نایاب
سکا ورشد متیشو رسمدی کتاب
عارف اول زاهد خشک اولمه صقن
همت ایت تا اوله سن اهل الیقین
سعی قیل عارف بالله اوله گور
نائل معرفت الله اوله گور
اولمه شک فرقه‌سنده گمراه
علما در علمای بالله
اوله فرق واقف سر مکنون
قاری مسئلهٔ کان یکون
چونکه انا اعرف ویدی خلاق ودود
معرفتدر ودجهازه مقصود
معرفت زینتیدر انسانک
بستدر رتبه‌سی مادانک
جاهلک معرفتیدر ده سبب
دسترس بولمدیغیندن هب
نوخ جانه ویراید گریه اله
نظر ایت حالنه برکره بیله
معرفت صحبتینه دوشسه یری
اولور آتشکده خجلتله پری
اولمز آلوده چوک خندکانه
جامهٔ علم ولباس عرفان
حق کتورمشسنی کندک بیلسن
تاکه جانیله قوللق قیله‌سن

فهمنک

خانه‌نک لازم اولان صاحبیدر
ممین خانه‌نک طالبیدر
تا سنک اولمغه صاحب خانه
گیجه گوندز چالیش اول پروانه
ذکر و فکرک اهان الله اولسون
مشهدک اول اولور درگاه
دوزخ وجنته ایتمه نظر
صاحبن ایسته بول ای نور بصر
اوسنک دیلجی ای روح روان
هب سنک اولش اولور ایکی جهان
اره بول کندیکه جل کیمسن سن
تا سکا اوله دو عالم روشن
ایت تکاپوی بیاد اطوار
تا بونی بیلمیجک ایتمه قرار
بیلمیدر بو یقه نابینادر
کاوخونده بیه ادنادر
پایهٔ جان ودل آگاه بودر
غایت معرفة الله بودر
اولمین واصل نور عرفان
تیه ظلمتده قالور سرگردان
اکلمنک نولد وغیندر قدر دن
اوغرا فردا اثره که خوف وحزن
اکلمه کیم معنیٔ توحید بودر
واصل اول دولت جاوید بودر
نور دیدم هله شکل معنی
ایکی عالمده اولور غنی
جیله گور چشمه کحل عرفان
اولمیه تا سکا محشر زندان
او ور اعمی که وکل اهل شهود
اوله ابواب حقایق مسدود
حضرت فخر رسل ایتدی دعا
که حقایق اوله مشهود اکا
جمله نسخهٔ ورد جنان
ویرر ایلیه ده ادراکه جلا
همت ایت اکلمغه گفتاریمی
حرز جان ایلیه گور اسراریمی
طالب حقه بودر رهنما
نسخهٔ مثنوی مولانا
دیدهٔ روحه جسکر کحل خصوص
نور اسرار فتوحات فصوص
ذخیرۀ نسخ اهل الله
عبدی الله‌دن ایلر آگاه

چون قدر

رموز و ایمالری روحانیدر / جمله‌سی باطن قراننده در

ظاهر احکام شریعت در همب / باطن اسرار حقیقتده رهب

وقتی که صرف ایده کور تحصیله / ایکیسن داخی چالشیر تکمیله

دربیان شرف استانبول

ای نه نوروه چرخ امید / پدر پیرک ایدن روزی عید

اولمه‌دن مخزن گنج گهر / کیدر اولمق گهر افروز هنر

علمه معرفته جای قبول / اولمز الا که مگر استانبول

اولمغه میوه‌خور باغ هنر / اولمیه شهر استانبول قدر

نشو نما استانبولده معمور / انده درجه معالی امور

مولد منشاء اصحاب همم / تربیتگاه‌نهٔ اصناف امم

نه قدر وار ایسه اصحاب کمال / هپ استانبولده بولور استقلال

هر کمال انده بولور معیارینی / هر هنر انده کورر مقدارینی

انده در مرتبهٔ عز و شرف / غیری یرلرده اولور عمر تلف

هپ بر ایجنی بولور بیتشویش / ضایع اولمز هنر انده کم و بیش

بولینور جاه و مناصب انده / طرق قطع مراتب انده

نه قدر عالمی دورانسه سپهر / بولمز استانبوله بکزر بر شهر

حسننه کوز ملکه ستتش / ایکی اغوشنه چکمش دریا

نه قدر وار ایسه اقسام هنر / هپ استانبولده بولور رونق و فر

نقش تصویر خطوط و تذهیب / هپ استانبولده بولور زینت و زیب

ما حصل جمله صناعات و حرف / هپ استانبولده بولور عز و شرف

ذی وار درنجه انواع هنر / حضرتده ده نه هنر [illegible]

بیقصور

نه بیلور خانه دکین خارج در / نه بیلور لجه دکین اهل کنار

بیقصور انده مرتبهٔ ادب / نغمه و موسیقی و ساز و طرب

انده در قاعدهٔ رمی و سهام / انده در سنگ نشانهٔ بنام

غیری طورسون نه در اول فن و فنون / کاه اولسه ز طاهر روی دریا

نه سنز تخت سلیمان اسا / اوله حکمکده هوا و دریا

اتکا ایلیه سز بالینه / باقه سز اینهٔ سیمینه

اوله سز بارهٔ بادیه وزان / ایده سز برنیجه شهری سیران

اولوب اسودهٔ رو روش هوا / کزه سز عالمی بی زینت پا

بر یره کلمش اولوب درهم / چل و پنجاه سواد اعظم

بر بنیاد اولوب اینه‌دار / ایتمیش جمله‌سی یم زیب کنار

اولمش دستنده قاپو تقف نبات / بادبانده زقنات احمر و غایب

حسن صورتنه غایت یوقدر / انی مدح ایتمکه حاجت یوقدر

ایا صوفیه حقه اعجوبهٔ دهر / قبه‌سی ناجز اجرام سپهر

کوره‌دک مثلی بر ملکتده / اوله بو نشئهٔ کمر جستنده

پایهٔ تخت سلاطین جهان / خانه داغکاه ملوک دوران

سدهٔ سلطنت عثمانیه / سرهٔ مملکت خاقانیه

اولور اول خطهٔ جانبخشده / نه مراد ایدرسیک اماده

هر نه شی خاطره ایدرسه خطور / انده اعلا سنک املا بر اولور

بک و پاشا و افندی چلبی / انده درجمله سنک منتخبی

عسکری و علما و سپاهی / انده درجمله سنک باد شاهی

[illegible]ده اولور مشکلی حل / ایدیشور هرنیه سعی ایلسک والا

کبنیادی

کرشدن بولدی خطره راه — انده آماده اولاش خاطر خواه
اولمسیدی مرض کوناکون — اه الا اولمبارک طاعونز
کیم حقردی دهبشت آبادن — بولیه معموره‌یی غم فرسادن
اعتدال اوله هواسنده اکر — غیری بلدانه کم ایلردی نظر
هرکیمک کم اوله بلدانی قوی — یا بمسون غیری ولایتده اوی
اکه مانند اوله مز شهر و دیار — اوبلمز اکنکبی برجای قرار
انده در حاصل قدر و هنر — طشره‌لرده کم اوقدر کم دیکلر
الحجه در طشره‌نک اکثر هنری — حکمت دانشمند هنرک صنعکری
طشره‌ده ایلمکه کسب غنا — یا تجارت یا زراعت یا ربا
قالماش سمنذی بهله زره قدر — طشره‌لرده معارف قدر اثر
اولدی ارباب معارف نایاب — دوشدی مغبونه‌ئن نیا بحجاب
شعرا نش بایدر لرنوبر — قازیر لفظ ایله جرب سنیرن
عربی و آرا اوده مانده بوب — بی اساس اولدی نه نحو و نه صرف
نیه بار روار یحن پایه و مال — دانش معرفت و علم و کمال
نخوت عجبیه ست اولمشدر — جمله‌سی پایه پرست اولمشدر
نه فضائل نه معارف علوم — اولدیلر ریشه زن اسب رسوم
دیره فرد غند غه عز جلال — بر نفس رخصت تحصیل کمال
نیجه سجده ایدر اول اللهه — بلکه نقصان کله عز و جاهه
المیش علمی خداوند حکیم — طشره‌لرده نه بهله حکمته عدیم
دوختر اتیمزلردی خلقه نظر — علم و عرفان یرا ولسیدی اکر
نکمه ضبط ایله فردی معلق — جهل نه بخیر نه بند ایمته حق

طرز

نکنت دولتده اولور کرچه کبار — طشره‌ده خلقک ایشی استکبار
استمز کبری رجال دولت — بو فرومایه‌لر ایلر نخوت
هم صاترلر بو کروه بکروه — دولته نسبتله شان و شکوه
نه معیارلرین بسمزلر — حدّ و مقدارلرین بلمزلر
اوله دغیں خلقو کبارک الحق — کورن استانبولی اکلر الحق
اولور ایدکده کمین مجبه جعفر — کحین طشره‌ده علامهٔ عصر
متفنن کورن سرسم اولور — متکلم کحین ابکم اولور
بولمزاد نالرنیک بزمنه راه — طشره‌لرده صاحب نصب و جاه
کوسترن طشره‌ده چاین ابدو — بونده دربانلره ایلر تک و پو
اوله فرنائن بوسر داماه — کحین طشره‌ده صاحب عنوان
طشره‌ده تجابه اولان صدر جلال — کیرمز انده ایلنه صف نعال
اکابر شهر اونمز تفضیل — تبعه اولدی متبوعه تفضیل
لیک انده نه کجیک سنز حبب — بو قدر اسایشه اندن سبب
حق بو در آب رخ بلدان در — خیلی معموره عالیشان در
مقصد هند و فرنک و چین — بندر معتبر روی زمین
بولنور امتعهٔ کوناکون — نعمت و مال انده افزون
باخصوص آب و هوای دلکش — ساحهٔ بهجت بنای دلکش

مطلب لازمه حسن و کمال

ای نظر بازِ تماشای کمال — کمه انداز فضای جمال
خانهٔ دلده قو فرکرد خون — لذت نازکی وجه حسن
حسن ایش یزدانیدر — اثر خامهٔ ربانیدر

شرط ادا ایله قیل صنعه نگاه — اوله شهوت نظریله گمراه
ایتمش صنع ازل آماده — شهوت ایچینده طریق عاده
دختران سمن اندام سیمین — شعله شهوته آماده زمین
قدر تک ستی وکمال ایله صفا — اولسون اولادیله اسباب بقا
لیک گلزار رخ خوبانه — نظر ایکله اول پروانه
ایمه تخم حیاته اسراف — اوله گمگشته وادی خلاف
اوله بر عکس طریق دهقان — ارض نامنبتیه تخم افشان
ایله نطفه یه یوق یر متلف — رحم نسوانده در او لؤلؤیه صدف
نطفه در الکلیه نه آب حیات — صلب آباده در او آب ظلمات
قطره نطفه که بیجا صبلدر — تلف نفس قدر مشکلدر
اوله آلوده چرک عصیان — اول نظرباز جمال خوبان
اوله دلبسته صورت زنهار — ایده گور جانب معنی یه گذار
دلبرک نقشنه اوله مائل — اول نظربازینه نقشک واصل
ندر اول جاذبه روحانیه — ندر اول نازکی جسمانیه
ندر اول حسن لطافت او خرام — او قد چشم ربا اول اندام
او کرشمه و نگاه پرفن — رنک گلنار تر و تاب بدن
نه در اول پرلو یرنده اعضا — چشم ابرو لب و دندان کف و پا
قبه عالم جانده راه و دماغ — کاولدی عقل که فروزنده چراغ
سوییدر ده چراغ حکمت — سربدیر کاخ سرای صنعت
کره جبهه سیدر موجه جو — بسته در جبهه و طاق ابرو
موج موج کره پیشانیه — سطر سطر رقم یزدانیه

دیده لر منظره نور شعور — ذره لر بابل ویرر طاق نور
ودمک رشته کش مد نگاه — نقطه دائره نور سیاه
پرده لر هفت حصار گردون — ودمک نقطه نماینده نون
رسم بینی الف آن ابد — نقش ابرو الف استنده کی مد
دفتر خنده حرف ممدود — وجع رائحه عنبر و عود
گوشدر در محروسه تن — مدخل قافله بار سخن
مهبط توهنندن صدره — وصفی چوق یوق یره گوشک بوره
سیبی دوح قدر اول قندانه — که انکله طولودر دیوانه
در دندان دهند راولال — که انکله اولنور حل نوال
لب نمکدان سر خوان کمال — نمیدر خلوت بستان جمال
زیور شاخ صفا زیب ذقن — معدن سیم ستون گردن
سینه ذات بلور زین کردار — مهلر عکس دو چشم نظار
دستدر مصدر انواع هنر — پایدر قاعده سیر و سفر
جمله نقش قلم قدرتدر — صنعت ماشطه حکمتدر
سر معنادن اولور سن آگاه — هب اوقورسن آیه انشاالله

مطلب قاعده استغنا

ای نوین نسخه مجموعه راز — غنچه بیخچه ناز و نیاز
ایمه نکمه یه عرض حاجت — اوله خمگشته بار منت
دهنگ خواهش الحونه ایمه باز — اوله آلوده لب حرف نیاز
صاحب حرص و طمع رسوادر — کیمیای شرف استغنادر
رزق مقسوم اولور البت واصل — اتبرمی دوکمه درالحج حصل

اولله ایتمسون وکیل حقی واله زار
اولکه مستغنی اوله اغیاردن
ایسه درویش ورد جنبه اسباب
تیشه بنیه شیشه بنیادنه

عار ایت قیمتکی خوار اولمه / کورد یکت شیئی طلبکار اولمه
عبد دستنده نه وار که استیه سن / انی یا بونیه نکا ویره دیه سن
اوده محتاج عطای حقدر / بسته موهبه مطلقدر
عاجزک لطف ایده جک حاکم وار / سکا بخشش ایدیه جک مالک وار
لطف حق هرکسه بی منتدر / دست اغیار اوده بر آلتدر
ترک اسباب ده کل گرچه صواب / بی مسبب نیه یارار اسباب
بی مسبب سببی ایتمه طلب / حیرته ایشته بودر جمله سبب
صانمه ارزاقکی محتاج طلب / چکمه بیهوده یره رنج و تعب
اول عطا یا حقکه شوق / اولدیرر زنکک سکا سندن عاشق
کنج کاشانه راحت خوشدر / واده حقله قناعت خوشدر
بی اجازت آل اوزاتمه ماله / سن دکلسک اوده اعلم حاله
واده رازقه خاطر بند اول / هر نه ویرویسه آکا خرسند اول
بیلورسن حوالیکی رزاق حکیم / رزقیکی وقتینه ایدر تسلیم
آله موقوف دکل ارزاقک / غیری بوزدن بیتورر رزاقک
آقچه یا کوکل دکل آلتدر / نیه آخر نیه جک نعمتدر
اولمز التسک زر و سیمی خرمن / بدل نان ویرنج دروغن
چکمه کرسنه لکدن خشیت / قوللق اج قورمی ولی نعمت
سیمه منتله اولورسه نعمت / قوقلمه کل کاوله بوی منت
سکا بر شی بریسی ویرسه اگر / المه مستغنی اول ای جان پدر
چشمکی خاطرکی ایله غنی / کرم ایت اوله که احتیم و دنی
یا مکر یار صدیقک اوله اول / بی تکلف و تیجق ایله قبول

سن خیر اکه مکافات ایله / بر عطا ایله مجازات ایله
وعده یه وسعت وفا ایت / کیمه وعد ایدرسک انجاز ایت
ذمت همتنه بیل وعده دیه / خلف وعد ایتمه بیل فاکمه شنیع
بیوفا وعده ایله ایمه لاف / بنج اولور شاخ معاداته خلاف

در بیان ضرر هزل و مزاح

ای طلبکار حضور دو جهان / راه جوی طرف راحت جان
ایمه هزل و مذاقی پیشه / دوشر دوسندکی تشویشه
دوستی ایتمه لطیفه فدا / حق نان ونمک ایتمه هبا
اصدقایه سبب نفرت اولور / عاقبت واسطه وحشت اولور
ابدا اوله لطیفه خوشدر / لیک بر سمتی بیار آتشدر
پنج لطیفه دیمه اول سوزادقنه / که اوجر خاطر یاره دوقنه
غرض اولوده نکات سرتیز / ایدر احبابکی لبریز ستیز
دیدیلر اکه لطیفه ظرفا / که محلنده اوله جلوه نما
لفظی اندک اوله معناسی کثیر / ایتمیه کیمسه یی اصلا دلگیر
باغ دلدن یکی قونمش کل اوله / کوشش ایدر وصفی ایله بلبل اوله
بوی کل کبی آچه سینه لری / سینه لردن کیدره کینه لری
مژده وصل کبی کوشه کله / ایشیدنلر غیبت ایده جوشه کله
انی نقل ایده لر شهر بشهر / قاله عالمده مثل دهر بدهر
بویله اولورسه لطیفه نه کوزل / اولمه ترکی بل خیر عمل
ایمیه کیمسه یه ذم و غیبت / عبید رعاقل اولنه بو صفت
دوستلر اولمز اولورسه نه ایمنز / نامک الکلسه ایدر نه نونیز

ذم و غیبت ایدر اهلین بد نام — بلکه هند اولدوغی یوقدر زمام
حق سنی حفظ ایده اول دغدغه دن — اوله سن ساده دل آسوده بدن

در بیان شرف لطف و کرم

ای بکه دوز فزایای اصول — ناظر منظرهٔ رد و قبول
کج نگاه ایمه همسایه لره — التفات ایده بهتی وایه لره
امتزاج ایده کوزت حق جوار — چکمسونه کمسه یوزکدن آزار
ایلکز لقمه یه باز ایتمه دهن — حصهٔ دارایت ید وکک نعمتندن
ایله حسبتری دوست کچه رو — سن یکی ایتمه ملاذ ضعفا
کیمسه یه بغض و عداوت ایتمه — ترک ایلیشی عادت ایتمه
غضب و حدت و کین کوسترمه — کیمسه یه چین جبین کوسترمه
حسن حالیله کچین هر کس ایله — خوشدل اول هرکس و هر ناکس ایله
زیر دستانکی آزار ایتمه — سر و تکلیف ایله بیزار ایتمه
یار اول دوستلریکه یار اولمه — سوء خلقیله دل آزار اولمه
لمه نک حبیله جانن صقمه — خاطرین یاپمغه سعایت ایتمه
کمسه یه مدعی اولمه زنهار — مدعیدن سنی صقلدی ستار
غیر کچوز اولمه دو عالمده ذلیل — نه وصی اول نه کفیل اول نه وکیل
اوغرامه دائرهٔ دعوایه — یانکی صالمه قوری غوغایه
ایلیین یانسه غوغا و نزاع — اولور آزارکش رنج و صداع
ایلمه کمسه ایله لج و عناد — که ایدر نار عداوت ایقاد
شر ایشه ایتمه تحرک قدم — بر الک خیرده اولسون هردم
وارمه شکوا ایله باب شاهه — سکا جور ایده نی صال الله‌ه

سنده

سنده ظاهر اولیجق عجز و قصور — انتقامک قیه قرا تعد غیور
دست بر سینه ورود در پیش اول — یوزیر وار بغیم و بی تشویش اول

در بیان شرف خلق حسن

ای هر اد کهر بحر حیات — نسخهٔ منتخب حسن صفات
مسکنت خصلتن ایله اعداد — اول ملایم دل و درویش نهاد
اول غنی طبع و تواضع پیشه — صال کلستانه فلاحه ریشه
سکا حلم و ادب و حسن سلوک — ایدر احراری ضروری مملوک
حسن اخلاقه دکل ارزانیه — چین ابرو کره پیشانیه
دیر آئینهٔ قلبه اشراق — وسعت مشرب و طیب اخلاق
خنده رولق اثر رحمتدر — ترش رولق سبب زحمتدر
خوی بد عادت بد مشرب بد — ایدر اربابنی مردود ابد
ناهضم اولمز روش و اطواریله — هر کیمک کاوله تکبر کاری
غره اولمق صفت شیطاندر — راندهٔ درکه رحماندر
ایتمه ارباب تکبرله سخن — اول کریزان متکبرلردن
همنشین اولمق اولورسه ناچار — سن اکا ایله تواضع اظهار
عقلا کرچه شکرلر دیدیلر — سکا کبر ایدنه کبر ایت دیدیلر
لیک غوغایه چیقر ربانه — سن تواضعده صاد شدر اینه
طبع آدمده اولور کبر و غرور — رخنه فرمن و زخم ناسور
دوستن اول و آدیکی نلاح اولمز — رخنه بختی اصلاح اولمز
اولمه مستانهٔ جاه و پایه — قرشو طورمه غضب مولایه
کبریا و عظمت حقه لایقدر — قول اولانده بو صفتلر نه ایدر

بنده لك طوریله اولسون عملك
خواه ازارینه وراز ایته دلك

سنده ظاهر اولمجق کبر وغرور
قصم ایدر ظهرك الله غیور

طوته لم چو خدا ایتمش جابك
یینه اوناقولیتن اللهك

عنقده خلقی قیوکدن سوره مه
لکمه یه دامن ودست اویدرمه

نقدر جاهك اولورسه عالی
دامنك لیمه دنز اولسون خالی

سکا لازم سیره یوزلر سورمك
قوله دوشمز الك اتك اوپدرمك

کندوکه عجب تصور ایتمه
قادر اولدقچه تقصد ایتمه

قیز ده عو اجیبی جوقدر صدرك
قدر قرم ضایع ایدرلر قدرك

کلمه یه چیاتمه صاقین عز وجلال
ایتسونلر کلمه سینی استقبال

خلقه ویر رفق وتواضعله سلام
زور ایله ایلمه تکلیف قیام

سکا تعظیم اولنورسه کوزل
ایتمین جاهل ایله ایتمه جدل

سنده اماده ایسه شرم وادب
اولور البتده مراعاته سبب

شرم در غازهٔ روی ایمان
بی حیالر اکی عالمده یمان

حسن خلقیله کوزت ادابی
کور حیا کنده اولان شادابی

ادب ارایشیدر انسانك
بی ادب تهمیدر شیطانك

بی ادب اولمغله اولدی جهود
درکه رحمت حقدن مردود

حشرده واقعهٔ عقباده
ساحهٔ محکمهٔ کبراده

رفع رأس ایلیه فرمنك قدرت
چشم تحقیقنه یوقدر فرصت

یینه دیوان خدا حاضردر
حق تعالی هر ایشه ناظردر

قدرتنده نظر مولانك
فرقی یوق اخرت ودنیانك

نقصدن پاك ومصوندر باری
اولمز الله تغیر طاری

حاضر وناظر ایکن حضرت حق
ایلمه ترك رعایات ادب

سنها ایلمه مدارا ایلمه
ابنیا قولینی اجرا ایلمه

ابنیا مسلکنی ایله قبول
اولدی مامور مدارایه رسول

بی مدارا اوله فرس راحت
فخر عالم رأس دیدی حکمت

بی سبب خلقله غوغا ایتمه
ترك باروی مدارا ایتمه

اولمغه محنت عالمدن ایمن
هیچ مدارا کبی یوق حصن حصین

بادوشمن ایلمه هر بزمده شتاب
مهر وشر ایلمه دور ابواب

خانه دن چیقمه کر اولدیسه عزت
کوشهٔ خانه ده کنج عزلت

کشف راز ایلمه بیکانه لره
ویرمه یول مجلسه دیوانه لره

هر کسی محرم اسرار ایتمه
سریکی زیور بازار ایتمه

هر کسك قولنی صادق صانمه
جمله یی لیك منافق صانمه

لکمه نك مدحنه مغرور اولمه
کیمسه نفرین ایدرین دور اولمه

اولور الوده چو کاب ریا
یوزه کر قرشو اولان مدح وثنا

جهدن فرق ایده ممز او سنی
که شفاها ایده لر مدح سنی

سندن ایدرسه اکر قطع امید
اوغرار و دائره که اولسه وعید

وارمه غیرك اوینه بی دعوت
اوله آماده اهل حرمت

واردیغك مجلس اوله اهل رشاد
اولمیه انجمن فسق وفساد

دعوته کرچه اجابت لازم
اولمیه فسقی ولی مستلزم

اویله مجبور اوله تو ساکه محل
که ایده عرضکه ایجاب خلل

اولمه مجلسده نه پرکونه خموش
وقتله کاه زبان اول که کوش

سخنی غیرت در وکهر ایت
ممکن اولدیغی قدر مختصر ایت

سوزده اولسون بکا دستور عمل
معنیٔ نکتهٔ ما قل و دل

اولور انده زبان برجی گوش
سنده خیر سویله برا ولیجی خموش

گرچه پرگولق ایدن خفّت ایدر
لیک خاموش ده خی ثقلت ایدر

ایت کلامک نه قصیر و نه طویل
کوزله وقتن نه خفیف اول نه ثقیل

فقه وقانع چکن سیز انه
دیدیر چوق سوزیر اشو قرانه

سویلدکده سوزی ایتمه تکرار
یا مکر ذکر اوله یا استغفار

ذکره اولمه علنا لب جنبان
ذکر و تسبیح کرکدر پنهان

هم ریا مجلسه هم ثقلت اولور
اجری غایتزده آفت اولور

کیمسه یه ویرمه خشونتله جواب
لطفله عزّتله ایله خطاب

کیمسه نک عیبنی اورمه یوزینه
کوتیکی ها بتعلا بت یوزینه

ایلمه کیمسه یی قطعا تجهیل
ایتمه مخلوق خدایی تخجیل

کیمسه نک حالنه طعن ایتمه یدو
که اولور حاصلی انده ابد

جو هر علمی ایدن ساکه عطا
علمی کورمشر نیده جمله سزا

معانیک رابطهٔ حکمتیدر
قسمت عادله قدرتیدر

اولسک آرایش ذهنک بو مقال
انکاریله یمانز اولور حال

ترک ایلیم جفا و ستم ایت
بو سخن دلشکن اولمه کرم ایت

هله نیز مکک ایت بر روح زونر
اولمه خاطرشکن تیر زبان

کسر خاطر گنهک اکبریدر
جملهٔ معصیتک بتریدر

ایله خاطرلری تعمیره شتاب
ایلمه عرش الهی یی خراب

قائل اولورمی خداوند غیور
که خراب اوله بیت معمور

او کوزم نوری بونیه جنبر
اولمز اصلا بو گنه عفو پذیر

نهی اطوار نفاق وتذویر

ای ورق خوان مزایای مقال
سبق سوز و بستان کمال

ایتمه تزویر و نفاقی معتاد
که ایدر قصر وفاقی برباد

حیله یه ویرمه در و کنده سبیل
ابله اول ساده اولمه محیل

دل اول

مکر و حیله قتی مردار ایشدر
اهلنک حاصلی تشویشدر

رهنمای عمل شیطاندر
فعلنک عاقبتی زنداندر

خیر ایچون اجمیه بر ذره دهن
ایلیه مکر ایله ایقاظ فتن

کندی اقران ارسنده مذموم
کاری خیر و برکتدن محروم

کسب و تحصیلی اولور بد نامی
غم و محنتله کچر ایامی

شهره در خلق ارسنده بو مثل
جانه ویرر محنتله اهل حیل

غدر و بدعهدی تذویر و نفاق
خلقیله نیشه و سوء اخلاق

صفت اهل جهنمدر هپ
اهل ایمانه اولنه کمدر هپ

دیدی مسلم او در اول سرور دین
خلق اوله دست و دهانندن امین

هب و ویکدر اباطل کلام
عرض و مال ودم اهل اسلام

نهی الوده کی رمل و نجوم

ای سنق خواه نظم احوال
خواستکار سبب لطف و مال

اولمه قرعه‌کش رمل و نجوم
که ایدر اهلنی الحاصه مشوم

اکا بر کیم دوشوز مفلس اولور
ایشی التونز اوله حقکن مس اولور

چونکه تقدیر ایله در جمله امور
اتیه فکرین اولوت ایله حضور

مکر مستقبلی بیشیمیم چیکمه
یوق یره وسوسه تخمین ایکمه

رملک احکامنی کرچک صانمه
غیبی الله بیلور الدانمه

فیض داریده ده استادی عدیم / علمی ناقص سوزی کج فهمی سقیم
کورمشوز جمله سنك احوالی / چوق مخبرلیه رتالیین
اولدیغی یوق بریسی برخوردار / نسبته دررمل و نجومه ادبار
توقع نسیه یه نقد ایدرسز / دوشوب اولدیغدیه نیدرسز
دوشمه اول عیدلره وكلیه یی / صقلسن حضرت اللهی

نهی آلایش جام عشرت

ای گزیده گهر حقه ء جان / سکه ء ناصیه ء نقد روان
اولمه دلبسته ء جام گلفام / که ایدر ادمی رسوای انام
خلق ایچنده سبب نفرت اولور / قیر بحرمت و بی عزت اولور
ایلمه اتم حبابیله صف / که تولد ایدر انواع بلالا
تابع اولوب ایل ایچنده سکر / سکا سرخوش دیه لر یا بکریه
الحذر اولمه صقن باده پرست / که ایدر رنج خمار ادمی مست
چونکه نهی ایلدی خلاق حکیم / سنده اول نهی خدایه تسلیم
اولمه الوده ء جرم و عصیان / اولمه شرمنده ء پیش یزدان
دوشمه زن دام گنهه عار ایت / اولمه در عقب استغفار ایت
اولیجق بعضی مجالسده هوجا / اتمه توبیخ و تعنف اظهار
اعتراض ایلمه مستانه لره / اولمه طاشر اتجی دیوانه لره
دخل بر حاله دکلدر لایق / سکا اولور ادبیه لاحق
نیه دخل ایدیلیك بر کوزه احوال / سکا بیشبهه ایدر استقبال
کیمسه یه جمله تشفیه ایتمه / جمدن نفسکی تنزیه ایتمه
کیمه مذنب دیلیك ای جانم / اوده بر ذنب ایدر انکه

غیرنك

غیرنك جرمنه طعن ایلرسز / کندی احوالکی کورنیلرسز
گنهك صوکره پشیمانلقدر / جرمك انجی پریشانلقدر
عجب حضرت مولاناده / دیدی فخر ایله بری دعواده
کوردم روی شراب اصلا / دیهیم اولمدی صهبا پیما
حضرت قطب مدار ارشاد / داور محمیه ء فیض اباد
عجب پند اریه ایتدکده نظر / کالشر دیدی وکدشتی دیدیلر
عارض کیفه صقن اولمه زبون / اولمه آلوده ء برش و افیون
بنکش و اسرار دخی بدتردر / یین انسانده کل انیه خودر
ادمی مسخه ء ماسر ایدر / صورت نامیده نشان ایدر
ایدر انی عفو و بدخو / بدرش بددل و بدرو بدکو
کیفی کلدکچه اولور کوشخراش / کیفی کتدکچه اولور دقت تلاش
صورت زندده ایدر مرده / رنك رخساری ایدر پژمرده
طوتمه لم یوق اثرندن بالکه / نه بلادر لقب تریاکی

نهی آلایش زیب صورت

شهرت

ای سر آزاده ء دام صورت / خاطر آزاده ء قید صورت
اولمه دلبسته ء زیب و زیور / اولمه دلداده ء در و گوهر
گرچه تفریح مقرر راه / اولمه فرد در و گهر کرده سرا
ورده سرمایه ء احسان در زر / زنه پیرایه ء ابداندر زر
ترك ارایش نسوان ایله / زرك افزونه احسان ایله
جامه ء زرله اولوب جلوه نما / یا نه یلدزلی بکوزدن اولا
جامه ء شهرته ناپیوند اول / بولنان جامه ایله خرسند اول

پاکلک گرچه گوزلدر اما … چوکدن پاک اوله دونکده قبا
گونه گونه ارایوب کالالر … ایله جامه ایچون غوغالر
کیمکه کالا ایله جسمن طونه‌در … هر کیم اولورسه گوزر دیر بو نه‌در
نه گیرسه اینی‌یی اقرانک … اویسون اقرانکه طرز شانک
کندی امثالکه اویسون حالک … نه قدر وارسه اقبالک
بچه سن خلقه بساط و اتک … اعتدال اوزره گرک الا تک
اولسه سمور بیله سفقدرک … بیرینی فقط تن سمورک
وده حیوان دریسیدر سمور … عقلا اولمز انکله مسرور
گورمشز اطلس و دیبا و حریر … بویه بد برکفن کرم حقیر
اولمه دلداده شان و شهرت … شهره دردلده که افت شهرت
گورک معده و مکرر جامه … دورشر آدمی قت قت جامه
احتشام آدمی مدیون ایدر … دردین افزون جگرین خفه ایدر
مالکی ایلیه بیوجه اتلاف … اولدی مبغوض الهی اسراف
شرع له حکمتیله بو تمثیل … عزت و ذله در اقوای دلیل
اهل حکمت دیدی جمع اموال … کسب عزتده اسباب نوال
برگران سنکی قوپروب گیدیر … قله کوهه چقاروب گیدیر
خرج و صرفه اینی گردان ایتمک … کوه داماننه غلطان ایتمک
قنغیسی صعب ایدوکن اذعان ایت … اعتدالی ایشکه میزان ایت
گوشکه بو سوزیمی ایله گهر … ویندن بیک صفر ای جان ایدر
آدمی دین دیگرگون ایدر … گر فلاطون ایسه مجنون ایدر
دین دانالری ایدر گودن … شیر مردان ایسه ایدر زن

جسمی صحتده درونی خسته … وا اینه بنده کردن بسته
وعده‌سی وعده تسلیم حیات … جبه تکلیف قرار اموات
بالخصوص اوله غریمی شیر گرگ … ایده هر روز دماغن تکدیر
اصطلنه ضم اولنه فرع ربا … قامتن بار ربا ایده دوتا
امر شرعک دیه فریاده کله … زور رشوت‌له لری امداده کله
ایده مدیونی پامال جفا … دردمندی ایده خلقه رسوا
بولمیه دینن ادایه قدرت … اوچه چشمنده زمان رحلت
دیندن بویله گوزم نورینی … صقلسون حضرت الله عینی
خوشدر اسباب و بساط صقنمق … دینه احتیاج و برهنه یاتمق
دینه نسبتله بو بر نعمتدر … بیله دعوا حبسی بوقدر احتدر
ویرمه بی رهن صقن کیسه مال … که اولور صکره مآلی جدال (هوودش)
خلقده خشیت حق نادردر … کتم و انکاره همان حاضردر
کچیور ویرمده حقی متین … کاریدر ایلمک انکار یمین
گیده گر صکره بو یوز محکمه … سکا ویرفیر در محکمه
نشنده در برنیه اعیانک … حقکی استه واریه جانک
جان اتر حامیسنه اول ساعت … ویرر اول ظالمه رشوت عزت
ویرسنک کیسه افندم واریخه … حقین المتونه دیکیدر سندن
رشوه اول ظلم اودم نقش آتنه … عزم ایدر قاضی و مفتی قاتنه
اینی حکامه تخویف ایدر … اقچه‌دن گچ دیو تحریف ایدر (تکلیف)
اگر اتیمزسه شوینه تأثیر … جوش ایدر بوجه بحر تزویر
درلو شاهدلر ایله دعوالر … یاپمه حجتلر ایله فتوالر

هرنه ایدرسه ایدر اول مغرور … ایدر ابطالنه بذل مقدور
بویله در شمدی زمانك حالی … دوشمسون كیمسه خلیقك مالی

منی اعیانه وظلم فقرا

جمله بحوالده عشم م ورای … اول طمعكار رضای باري
ایتمه اعیانلغه زنهار هوس … اوسط الناس اول او دولت اكابر
اولمغه مرجع ارباب امور … ابتدا لازم اولور ترك حضور
سم ولایتلو ایدر رشك وحد … هم دوشر قصده كه حكام بد
نقدر ایلكه سعی اتسك بس … ظلم حكامی بیلورلر سندن
ایو نامیله دوشر شر دامه … ایو ادم بیراز حكامه
اقچه ور مطلبی سب حكامك … نیلسونه رحمك اسلامك
یاردین انده رشوتله یارر … علم وعرفان وصلاحی كیم ارر
البجی توتش كبی حكام زمان … الملق استرنه ایو در نه یمان
ایلمش چشمی شكار الملغه باز … بیك ایودن اكا بك بر غماز
چشم حرصنده اوچر اهل فساد … كه اوله موجب اخذ وایراد
شرعله كورسه اموری حكام … یرافرقنده بولور شهرت ونام
سبب شهرتی خود اعیانك … كورمه ور مصلحتن سكانك
مصلحت كورمیه اعیان اولهجز … خلق اكا بنده فرمان اولهجز
اقچه سز مصلحت ایسه ایتمز … بتیه صاحبنه خیر ایتمز
بو در اعیان دیارك كاری … روز وشب منتخب افكاری
طرة طبل وستم حالدر مق … حاكم شهر بكار الدرمق
خلقی غمز ایتمسه شهرت بولمز … نافذ اولمز سوزی رغبت بولمز

اذن

اذن ایتمزلرسه خوف ورجا … رتق وفتق اهلی وزیم كمه اكا
غمز وتحریم دكلمه كاری … چوقده رونق بوله مز بازاری
اوله اعیانلغه هر كیم عازم … بی حیا بی ادب اولمق لازم
كسب شان ایچون ایدر چوق علما … خلقی پایله تقسیمه فدا
پایه سندز نیجه كورسون دایه … انتساب ایتمك ایچون علمایه
خلقی توقمغه چوق علامه … دوكدررر قوكشولرین حكامه
مال دشمنیس الوب ویركه بهم … ایتدررلر اهل فواحش تجریم
بهم ویرر حاكمه هم كندی الور … حاكمه نصفی یاخود ربعی قالور
دیدیكم كبی نیجه تازه ظهور … جان ویررلر المغیچون اهل ابور
جمع ایدوب بعض اوبور خدر بمكار … ایدر اتباعله تقلید كبار
اعتبار ایتمیچون كندویه ناس … كوسترر چین جبین شدت باس
بورجه خرجه جانه آتر زینت ایچون … صوتیلور مردولوكه شهرت ایچون
صكره احوالی بولنجه تمكین … اكه مز حقنی داین مسكین
تیز ویرر جاه وجلالنیه نظام … تك بهانه بلسونه حكام
طالعی یارزیه بخت رفیق … رسم تقلیدینی ایدر تحقیق
اصفهراب ابیدرك سید اندن … ییر بولور محكمه ده ودیوانده
رتبه سنر طی ایدرك تراكك … اولور اخر رئیسی اعیانك
قانع اولمز نیجه سی اول حاله … ارتقایه چالشور امثاله
انتساب ایتمكیچون حكامه … قدماسین چالشور اعدامه
انتقام المغیچون اعدادن … باكی یوق فتنه ایله غوغادن
كندی قوللنمق ایچون اسلیتنی … اهل عرضك اوچورور رائحتنی

ادونی

وریر بو اوله ولایتده فرید
غیر مردن اوله اقبالی مزید

نافذ القول اوله مرجع کل
خور اوله غیر مری کندویکل

دوشه بر صحبت اینی استر
دهنی اولنش نگاه نظر

جمله تصویب ایده‌لر تدبیرین
کیمسه رد ایلمیه تقریرین

ضرر ایرسه ده آنکه قطعا
دیمیه کیمسه خطاینه خطا

قولی فعلی اوله دستور عمل
ایده‌لر سوزلرینی ضرب مثل

لیک مراکه ده ویر فرصت
که سوره باشلو باشنده دولت

بولنور اکه دخی نیجه قریب
معیتده بری برینه رقیب

تومز ایش کورمکه هیچ لذتیله
اتمغه طوتمغه کر نیتت ایده

چرخ نعمتی ویرر غوغاسز
هیچ فرعون اوله مو موساسز

اوله ده تشنهٔ خون بربرینه
اولمیه تا که زبون بربرینه

ایلیه خصمی تقیدر ناگاه
حالنی صوره عیاذاً بالله

اولدر خصمی که کیدی اولور
صدرک البته بروجهی اولور

کیمی حکامه تعنتلر ایدر
سوزین اجراده تصلبلر ایدر

التجا ایتمیجک حاکم اولور
حکم و فرمانه ایدر رو بقفا

خواه ناخواه اولورلر اینه رام
حاکمی کندی ایدر استخدام

اوله بر یرده حاکم محکوم
اوراک حالی نایه معلوم

حاکم شهر ایده نیجه غلبه
صدمهٔ غرشحنهٔ شام و حلبه

ارزمان کوره انک استقلالی
نخوتن کوکبهٔ اجلالین

سوزلری زهر و ترشی چهره‌سی تار
سوزینی رده کیمک زهره‌سی وار

طوقنه دکرسه ایدر خلقی زبون
اتباع ایتمینک حالی نکون

اکر بر ایش طوتمزسه اکر
ایدر اول مصلحتی زیر و زبر

باغ و بستان و دکان و حمام
حصه ویرغرسه اکا کاری تمام

اوده فرمان و شهود و حجت
اذن اذن اولمسه بولمز صورت

یرینی اویمسه سهوا اکس
قالمز اخشامه او کون یوکوته‌کین

زور ریله خلقن الور املاکین
زین ایدر واثرهٔ ناپاکین

فرونر و قهوه‌ی دکانیمز وار
احتساب اوغرامغه جانیمز وار

صاف صاتمز اکینه حیله قاتر
نه بها استرسه اکه صاتر

شهر تکلیفنه ایتمز انصاف
ایدر ابتاعنی البتده معاف

عالمک اندر ایدر رکن کارین
چکدررلر فقرا ایه بارین

لعنت اول دولته کم اوله غدا
اشکی چشم فقرا صبح و مسا

غرق اولور دولت و جاه و ماله
کله‌لیم عاقبت احواله

کرچه بر شیئه ضرورت کورنز
لیک حق خلق باشنه خوحق سورر

کورر الایش طول امل
بولور البتده جزای عملن

اولور اولمزسه اکر موته قرین
کیمی منفی کیمیسی قلعه نشین

طولاشور ایغنه اعالی
هب کیدر عرض وجود و مالی

سیل اولور اشک تر مظلومان
دولت و عمرینی ایدر ویران

معتدلجه نیجه غرض ایلیده وار
که دینور اکه ده اعیان دیار

کندی حالنده قارشمز بر ایشه
صانمز آزاده‌سرین تشویشه

متعین اکه وجه ایراد
یاپدیرملکی یا وقف اجداد

یا اجارات یا محصول عقار
وجه راحتده اولور روزی خوار

ایده یایده کورر حکامی
ذوق و راحتده کچر ایامی

اوله اصحاب تغلبه دوچار / ایدر انکله مدارا ناچار

حفظ ایدر رفقه‌ده عرض ومالن / کچرر ذوقیله ماه وسالن

بعضیده وار که دخل ایدرلر / هیچ ایشه کوجه یرا قز دیرلر

کیمی عاجز کیمی دیر همتسز / کیمی قورقق کیمی دیر غیرتسز

اولسون استرسه بیله بی همت / کچورر عمرینی باری راحت

عالمک ذوقنی اشته اول ایدر / بیلمیز انی بیبانه سویلیو

سن چالشکم او کسب امردن / چکمه اعیاندن اولم دیو حزن

محو اولمه حذر ایت اعیانه / وارمه هیچ حکمه و دیوانه

چقمه ایرجه در خانه‌کدن / طشره میل ایتمه کاشانه‌کدن

ال کتابک الکه ایله درک / اولمسون خارج دردن خبرک

اوقی تاریخ وحکایات وقصص / ویر انسانه غرایبی خصص

تنغلک اولورسه حدیث وتفسیر / نعم الایام ونعم التدبیر

اچمه سوز قاضی ایله پاشادن / سکا لازم دکل اول کونه سخن

مجلسکده بری اولورسه دیله / انی اسکاته چالش صنعتله

امتسون عمر کذر لقلقله / خلقدن کندک اوغل صقله

قانع اول دغدغه‌یه اولمه قرین / مان خستکیله کچین تک اول امین

اده لازم اولانی احتذر / قو دیسونلر سکا بی همتدر

نهی الوده‌کی کذب وخلاف

ای بهین نقش هنر پرده جود / ادب اموز دبستان وجود

ارتکاب ایتمه صقن کذب ودروغ / کم اولور صبح مقالکده فروغ

مرد اولان کذبه تنزل ایتمز / ذلت کذبه تحمل ایتمز

قز

قیز بی عار وحیادر اوخبیث / که ایده کذبه اغزین تلویث

کذب معدوم ودر رحمی یوقدر / باب اسلامده فصلی یوقدر

کذبدر اصل فسادات امور / ارتکاب ایتمز انی اهل شعور

اوله قصدی اگر اصلاح خصوم / اوزمان کذب دکلدر مذموم

یوخسه هر لغطی اوله محض خلاف / اوره بیهوده یره لاف وگزاف

اویله شخصیله صقن الفتدن / نار دوزخ کلور او صحبتدن

دیدی سلطان رسل فخر دهور / رد هیچدن که ایده کذب ظهور

نوی بدایو اول اطرافه حلول / که ملک ایتمز اول صوبه نزول

تا اوتوز بیل قدر دائره‌دن / اوغراغز اکا حق ونمنه‌دن

متننه‌دن

اولمسه منکرک انکاری شدید / سوزنی ایتمز دیر قسمله تمهید

نیجه‌لر وار که مباهات ایلر / کذب ایدر نقل مجالات ایلر

ایدر اینده رکه کذبن تصدیق / قسمی شد نطاق تحقیق

علم بالله ده اولان اهل قدم / جائز دیر ایتمز الله قسم

یمین جاهل ونادان عنید / سوزین ایدر قسمیه تمهید

کورمشز چوق نیجه بی مذهب ودین / هر سوزنده ایدر ادراج دفعه یمین

چوق یمین اهلی دکل اهل یمین / کذبنک شاهدیدر فرط یمین

بوندن اشنع نیجه دزد ودغلکار / ایدر اطوار ولایت اظهار

ویر بکه شان کرامانه فروغ / بسط ایدر نیجه سر رؤیای دروغ

کورر اول کیسه عالمده فلاح / که صاتر ساخته تقوی وصلاح

اولدی الات معاش دنیا / عصرده خرقه وتسبیح وریا

فیضی یوقدر ویرانشانه / صوت وتقسیم والهی وسماع

اکر ایدرسه سلف اهل طریق — شمدی تقلید ایدوکن اهل تحقیق

اکر ایدر ایسه دورانی — سلفه جاذبهٔ ربانی

نیه اول جذبه کلورسه کوزل — کیم ایدر جذبهٔ حقیقیه جدل

سوزیمز زمرهٔ تقلیدده در — بحثمز زرقده در نشیده در

(شیدده در ط)

سکر وجد اولسون او مجذوبه حلال — کاوله مستغرق انوار جمال

یوخسه تقلید ایله هر بر احمق — ایده دعوای ولایت مطلق

خوفن اول بیهوده کو بدتردر — انی قصدیته ایدن اندن خوردر

بخصوص اوله مدار دعوی — قصده تحصیل معاش دنیا

خلق اشیا صانه اول قرب خدا — خلق اشتر صانه اول خیر دعا

ویرمکه زهد وصلاحینه رواج — خلق نعمت ییه جک اول قالور آج

ویرر اول علتهٔ نشر طاعت — جنته نقد وزر قیمت

باجی تقلید ره اسی تقلید — سوزی تقلید اواسی تقلید

یوق سیادکه اینه ایده پناه — صاریتور باشنه دستار سیاه

جرقه ده نفسی تنزل ایده مز — کارده طبعی تحمل ایده مز

علمی یوق معرفت وصنعتی یوق — کسب سرمایه سی یوق وسعتی یوق

ایده تحصیل معاشه آلت — زهد وتقوا ایله اوزر وصورت

برایکی حرف تصوف قاپمش — کندوی پیر طریقت یاپمش

نسککی شعبده کاری وحیله — جذبه سی ساخته سکری حیله

نه کوزل بولمش او عیار عتیق — خلقی الدانمغه اسلجه طریق

نیجه بی عقل وتمیز وخاکس — صانه کرچک اوپه دست وپاین

الدانور اکر عوام بی عقل — افتی زیبه ایده عزه ده نقل

رفته رفته اوله رق شهرتیاب — نکته سی اوله ملاذ احباب

صدمهٔ غول بیابان بکیلر — لاشهٔ ظلمه صونن کرکسلر

سوپه لر پانیه رو بی بیداد — تعننددن ایده لر استمداد

باخصوص اوله اوشخص طرار — نازک رند وظریف وعیار

کوره اصحاملیجه ره وپایلر — کوستره مقصدنه ایالکلر

اغزینی بورنینی ارزوب بوزه رک — سوزده کردن قرارق کوز سوزرک

سوزخلالنده ثبات رتبه ایده — سوی مقصوده اشارتلر ایده

چقسه بر حکم قضایه کم وکاست — اتفاقا سوزینک بری راست

کوره بجومن اوزمان اعیانک — عزت ونخوتنی دربانک

مکر التری ایرره امتنه — اوغرادرلرمی ده پیر امتنه

تکیه سی قبلهٔ اهل حاجات — یورر امواج نذور وصدقات

الدانورکن اکا خاص ایله عام — نشئه سونلر بابنکهوش عوام

کورر جانینی دلق تاجک — بوده بر نوعیدر استدراجک

سنده اویمه صقن اول کمراهه — صقن اول نفسدن اللهه

اولیا دیو صقن الدانمه — ساخته وضعنی کورجک صانمه

اولیا ماله تنزل می ایدر — ثقیلت ناسه تحمل می ایدر

اولیاده نه ایشی وار اولقک — ستر ایدر حق نظرندن خلقک

خلقه بلمزکه ولایت صانه اول — سوزاراسینه کرامت قاته اول

ادنشر اول محو فضای اطلاق — نفس الدرر اکا استغراق

اولیا مرده یی احیا ایلر — پیر صد ساله یی برنا ایلر

اولیا طاشه باقرسه زر ایدر — خسرو خاشاکی درو کوهر ایدر

اولیادر نزدهٔ حضرت / جابیدر زیر قباب عزت
اولیادر امنای اسرار / اولیادر ادبای ستار
سوم وحش کندوز مینده برآه / پرتو نوری صالر عرشه ضیا
اولورار آرایش جنتیم افلاک / اولیانک قدمی بصدیقی خاک
اولیادر سبب حفظ جهان / اولیا ایله طورر کون ومکان
اوحدر قطب جهان کون بدن / روحنر قائم اولوری هیچ تن
ویه مرطائفه‌یه فخر جهان / اه وشوقاه لقاء اخوان
لفظ اخوان ایله وزن حالتی / انلرک رتبه‌سن استدلالتی
نه کدا انلری نه شاه بیلور / انلرک رتبه‌سن الله بیلور
اولیا بویله ایکن هر احمق / نه روا یا یمه ولایت صاتمق
نه سزا رهزن حق هر رغاد / کندینی اول زمره‌دن ایتمک تعداد
وزن ایدرمی بونی بهیرن شعور / دعوئ سلطنت ایتمه مزدور
اسب تازی یکجینه هر بر خر / سنکک خاره صانه کندینی کوهر
اولمی مجمره افروز وجعد / شاخ بید ایلرسه دعوئ عود
کیم طوتر التسه میاه عالم / دعوئ عزت وشان زمزم
بعه چوق جرأت وچوق ترک ادب / ایلمک دعوئ نزدیکی رب
اولور اول طائفه نامقبول / هدف بغض خداوند رسول
دیدیکم طرز ریاکار اندر / طوربازیچه قلاتشاندر
یوخسه هر سالک درویش کمل / عاشق صادق ودلریش وکل
یوخسه چوق کمه‌ده وار به تشویش / اولمش اول جان وکونکلندن پریش
صدقه وار اولمه‌ده ایسل وصول / سن نیه انلره اچ چشم قبول

بولمنه بارکه حضرته بار / قانلر اغلر چاغلشور بلبل وبهار
ایدی اول تشکله قوتین جذبهٔ حق / ایدر امید نیه بر کون ملحق
باب حق طشره‌دن اولمز مفتوح / اکا باطندن ایدر فیض فتوح
اوله صادق فقراده چوقدر / بویله درویش اوکا نه سوز یوقدر
بولنور ذی نفاذه نیجه کس / چرخ چشمنده دکل بر کمس
دست اورمش ثمر عرفانه / نظر ایتمز کهر شاهانه
بعه بردن دکل انکاره سزا / خرقه پوشانره فقر وفنا
ایله سن حسن نظر مجتهد اول / فقرا زمره‌سنه معتقد اول
حسن ظن ایتمز ایجاب کدر / سوء ظندن اولور اولور ضرر
علم وعرفانی حکمه تنگه / نفعی وار معتقد اولنک سنکه
کر بو معنی‌یه دلیل استرسه کس / صخرة الله حجر اسود بس

در بیان فرح فصل بهار

ای تماشاکر صنع باری / ناظر کارکه هشیاری
سیره چوق فصل بهار اولدیغیچه / موسم کشت وکذار اولدیغیچه
چمن اطرافنه کاهی کذر ایت / اثر رحمت حقه نظر ایت
صانعک صنعنه اول دیده کشا / کالمش مرده زمینی احیا
کوستر صنع چمن رو بروی / سبز وزر سرخ وسفید وزردی
دل انسانده قوفور درد غصه / جلوهٔ تازه نهالان چمن
بتورر طائر شوقه پروبال / طرف کلشنده اقر اب زلال
غنچه‌نک خوجه‌سی وار یاننده / ال کاغد طولو جزداننده
لب جولرده چمنلر خوشدر / جلوهٔ سرو وسمنلر خوشدر

دیوران نه حیات تازه … نغمهٔ بلبل و خوش آوازه
کوش قیل نغمه‌سنی پرغانک … اقتضا ایدر انسانک
قو آیینهٔ خاطرده غبار … نغمهٔ چنک و نی و موسیقار
نغمهٔ شوخ خوش آهنگ بشر … خواه و ناخواه ایدر انسانه اثر
نغمه بر منطق روحانیدر … نغمه‌نک لذتی و جذب ایدیدر
جان نفرادر نفس انسانه … دلرزادر نغم روحانیه
خانهٔ جانه ویرر سرور … نشئهٔ نغمهٔ تار و طنبور
نسخهٔ شوقه دکر شیرازه … تاردن صادر اولان آوازه
حظی وار کرچه خوش آوازک … دیکلمز نغمه‌لری سازلرک
لیک ایمیش اسباب صفا … ایدران نیلکه خوار هوا
کرچه کم تشنه‌یی چوق لذته چوق … التزام ایلیینک لذتی یوق
ذوقن ایت غیرده اولدقچه دوچار … خانه که لیک کسته مه زنهار
انده ده عبرتله کوش ایله … لذت لهوی فراموش ایله
کر حقیقتده اولورسک سامع … اولماز اوقات حیاتک ضایع
موسقی حکمته داخلدر … بلینه بلمینه روشندر
نیجه اسرار ادراک ایده‌جک … یبیر کلور سینه‌لری چاک ایده‌جک
اعتبارات تقاسیم و فصول … امتیازات مقامات و اصول
پرده و پیشرو صوت و عمل … کار نقش شعب قول و غزل
هر بری حکمتله مملودر … جان ریاضی صوارر صودر
نغمهٔ یابس و حار و بارد … چشمهٔ محض حکمدن وارد
هر بری بر مرضه نافعدر … ضدینی هر بریسی دافعدر

ازو

زیرو بالاسی هوادر اما … داخل اولورمی هوانک دنیا
بسته در دایرهٔ اوقاته … مستقیل طلبه احتیاجاته
حکم کون مکانه مضمردر … اکلمز حکمتن اولکه کوردر
نیره داخل دخی وار نیجه کلام … که دکلدر که محل کوش عوام
بوبله‌جه ذوقن ایدر اهل رشاد … ایسون ذوقنی الله زیاد

مطلب حسن کلام موزون

ای صفا بخش کلام موزون … اشعاری بخش گونا گون
طبعک ایدرسه اکر شعره هوس … سکا معناسنی فهم ایتمک اسبا
سخن شعرای اسلاف … ایدر آیینهٔ قلبی شفاف
ترک ده نثری ایله باقیه باق … غیری دیوانلر بیده ایتملو
انلرک شعری مستند راما … غیرلسنده دخی وار چوق معنا
شعرای عجمک دیوانیه … حسن تعبیر و معانی کاینه
طالب و صائب و عرفی و سلیم … فیضی هند و نظیری دکلم
تازه گویان زمانده شوکت … سعیی تازه‌یه ویردی صورت
صاحب خمسه نظامی خسرو … هر بری جلوه‌ده بر معنی نو
جامی و انوری و خاقانیه … هر بری ملک سخن سلطانی
بلبل شاخ طراز شیراز … سعدی و حافظ سحر پرداز
سخنان قدمای شعرا … حق بودر بیری برندن اعلا
یوق نهایت شعرای عجمه … هپ اسیری صنعتمه
بزده وار اکثرینک دیوانی … اوتیه فهم ایده‌ده کور وجدانی
شعری چوقدر شعرای عربک … که اودر مایه‌سی شام حلبک

دیمه ابیاتنه ناموزوندر / انك اوزی انلری دیگر گوندر
نیچه معنالری وار رقص اور / مشتعل اسا دوکرا سماعه شرر
وار الچینده نیچه اشعار کبار / که قوخزانیه خازنه غبار
نیچه بیك نعت شریف نبوی / مدحت معجزهٔ مصطفوی
هر بری قطعهٔ الماس ثمین / هر بری در گرانقدر متین
انتسابه چالش ادل اشعاره / اره معناسنی فهمه چاره
عربی بیلمیجك ایش بیتمز / فارسی عارفه تنها یتمز
عربیله بلینور جمله علوم / علم ادلوربی عربی نامفهوم
لغت اولسه سلطنیه / عربی قبله و قرآن و نبی
بو ایکی بال ایله ایلر پرواز / طائر شعر معانیه پرواز
حکمت آمیز کرکدر اشعار / که مائی اوله ارشاده مدار
ابو حکمتله بولور نشو نما / گلشن شعر ریاض انشا
اولمسه شعر مجاز مطلق / ویره معناسنه حقیقت رونق
یوخسه هر نظم تهی و ساده / اوله معنادن اوده ازاده
تازه مضمون اوله جائی غرائب / اولمیه توریه ایله مایلی
باخصوص اولمیه تشبیه تمام / استعارات و جناس و ایهام
دیمه دن ایی سکوت اولادر / شعردن مقصد اولان معنادر
باقسك اکثر سخن شاعر خام / زلف سنبل گل و بلبل می و جام
چیقمز دائرهٔ دلبردن / قد و خد و لب و چشم و بروی
که نهاره طولاشور کرچمنه / ایر شور سرو گل و یاسمنه
ره نارفته ده جولان ایده مز / صابه واودیدی سیران ایدمز

اول

ایده مز صید معانی بلند / انه وز غیب شکارینه کمند
کچنور معنی خاییده ایله / لفظ امشهور جمهاندیده ایله
ایچ خوار دراول تتبع نا / کا ولمیه تازه تماشر معنا
سوییمه شعری تهی معنادن / انکجی چکمه بالقسمز ماودن
نظم ایلم اولمیه معنایه قرین / کنزدور خاتم بی نقش نگین
شعر بی معنی بی ایهامه / بکزر جامه کهن اورزه جامه
قوخوسز لاله یه بکزر او سخن / که اوله لفظی تهی معنادن
بکزر اول مطلع خالی جامه / مغزدن مفلس اولان بادامه
انی یوق دلبره بکزر اکلام / کا ولمیه انده جناس و ایهام
اولیه پاکیزه کرکدر اشعار / که انی برا ایشید نزاوله هزار
اوله معناسی متین لفظی گوزل / خامه خاکه قویه دست تکین
هجودن الحذر ای جان پدر / که ویرر مشرب عرفانه کدر
حسنه صرف ایله سوزی شاعرلیك / خلقه تسخیره چالش تا وریك
تیز فرامش اولور نثر سخن / نظم اماکه ایدر دوره وطن
الحذر هجوك اولور عاری شوم / خلق منیده حقیر و مذموم
هجوه ایل سفها در الحق / عاقل اتمز انی ایلر احمق
هجو در قاعدهٔ خودکامی / هجودر واسطهٔ بدنامی
کسوهٔ نظمه رعیتدر هجو / سبب نظم وندامتدر هجو
هجوقت سبب روسیهی / کیم اوقور سعاعاید کبهی
سیزی هنر بری فرضا دلگیر / قولیله فعلیله قلبك کدیر
انی لازم می تاز هجو اتمك / سفها کتدیکی راهه کیتمك

الکناری منشور قهر ایسه   انفقاده چاپشور قادر ایسه
اینه سن لطف ایله ایله بنده   عفو ذاکر ایسه ایت شرمنده
لطفدر مهر و امان اشرار   اوله لر لطف و شی افسونگذار
سکا بیوجه ایسه ایتدیکی جفا   سبب شرم و حجاب اولورلکا
وجهی وار ایسه سبب ایله سؤال   اوله انشر ترکا فون جدال
بلکه نادم اوله اطوارندن   اعتذار ایلیه گفتارندن
سن قبول ایله بو پندی بندن   دوستلق وار یکن اوله دشمن

در بیان شرف صبر و شکیب

ای شتابنده عزّ جاوید   روبروسای عروس امید
صبر قتل ایتمه امورکده شتاب   صبرله دیرلر اولور غوره دوشاب
صبرله دوست اولور دشمنلر   صبرله رهبر اولور رهزنلر
صبر اسماء الهیه ندر   حکم نامتناهیه ندر
اولکه حکمتده شکر ریزلیدر   صبر مفتاح فرج دیدیلر
صبردر عقده کشای هر کار   ایر یسور صبرله صبحه شب تار
اولمه خیر تنزده جنت وفنار   اول اکنک صاحبنه عاشق زار
یاتمه هنگام سحر بیدار اول   وقف سجادۀ استغفار اول
قلبکی وغدغه دن پاک ایله   هر اشیانک حکمتن ادراک ایله
سکا کشف اولمیه تا حکمت   اوله مزسنک دو جهانده راحت
ارز و حکیده تحرّی ایله   صقن اولنمه تستیری ایله
حسن خلق ایله چقرسه نه گوزل   ایو چقمز نه اولور باشنه عمل
نه بلا برزنه محصور اولمق   تازه ذوق ایلمیدن دور اولمق

بلکه بدچهره اولور زاید خو   ذوقه دیرسن شب دل ناهیو
بعضی کوچ روی دهجی شکلتر   بر مصیبتدر او کم عمره سوردر
یوق کنیز کده هله بو محذور   تازه دن تازه سن ال ایله حضور
نازک دوزم ایسه ده المه اوردر   اکن ایوسی اولور انک منحوس
خاین اولور اوردوسنک دودی   قیواروندن قوررلر دودینی
گرچه چرکس ایاز اویله دکل   اوله المازه ده چوقلق قایل
اعتقادنده دکل اهل فلاح   اولمین دست زنه اهل صلاح
ابتدن رفع بغان ایمان   اولور امیخته شیر و کمان
کورسی تیغ و تفنک استرلر   اورمغه عرصۀ جنگ استرلر
چوکنک جاریه سی رفت اولور   ابازه قیزلری بی عفت اولور
سعقو ینجه و افرنج و مجار   جمله سی خاین نابرخوردار
بونلرک بری مسلمان اولمز   نائل دولت ایمان اولمز
عربک ده چوغی اولور بدخو   گرچه کم خدمته ایلر تکپو
حسن الوجه دکلدر المه   خام سودالر کهندک صالمه
اولمق استرسنک اگر کیم راحت   کور جیدن غیری یه ایتمه رغبت
گرچه کم اغوا اولور تنبل اولور   جامه سی کیرلی اولور مهمل اولور
باغچه‌نک زوقی ارسن اولور چمنی   کهنه لاشتابی اولور سبیه پهنی
لیک اقدیرنه صاف و اولور   جمله سنبدز نظره لایق اولور
مستقیمانه در اطوارلری   صدقه تزدیکدر اقرارلری

مطلب مزدع کشت حرمت

ایر نوین سنبلۀ مزرع راز   خرسن افزار چراگاه نیاز

تنگ ویه

عمرون اولمیچون برخوردار — اولمیه زراعت کبی کار
زرعدر آلت تحصیل نعم — اولین کار جناب آدم
کاو دهقان کایده ارض تزیین — اکار شق اتسه سنر اکاو زمین
چاک ایدر خاکی بنی آدم ایچون — تخم اکر تربیهٔ عالم ایچون
آدمه بندهٔ گردن بسته — اولمده کچه اوله خوار و خسته
سن حضور ایلکده گزرسن اما — اولسه‌نیچون چالیشور صبح و مسا
کاو چاک ایلمسه میدانینی — عجبا قنده بولوردک نانینی
تخم قنده اکیلوردی اولمسه خاک — اولمسه تخمی اولوردی خلق هلاک
تخمنه خاکی کیم ایدر سیراب — اولمسه بحر ایله طولاب سحاب
گرمی سردی واد وار فصولک — اولمسه خرمنه گلمز محصولک
دورینه دائرهٔ لیل و نهار — مهر و ماه ایتمسه بسط انوار
گونده اولمزدی بو زمینک کمال — عالم اولوردی همه آغوش زوال
مستند بر برینه آب و هوا — مرتبط بر برینه ارض و سما
سر بسر نقشی ایدر رسم ازل — رو برو ماضی ایله مستقبل
اول و آخر اثر حکم — بسته‌در بر برینه مستحکم
اولمغه وقتنده دک جلوه نما — اولمده انواع نما کلده بقا
دست حکمتده طولو گوهر تر — دامن شام و گریبان سحر
دیدهٔ عبرتله اول نگران — پر گهر دامن کان و امکان
صانعک قدرتنه تیز رایله نگاه — واقف اول سرینه سبحان الله
آتیه سرایت حکم مولایه — مزرعهٔ آخرته دنیایه
هر کشی جام جزا ایچمه گرک — خیر و شر اکدوکنی بچمه گرک

بو محلده قویه‌لم فردایه — کله‌لم ایریه ایله بغدایه
ایتمه زرع علف عمری تلف — بولنور نعمت اولانه نان و علف
زارعک ایکی بابنده گرک — گوزی پرده ایله همیانده گرک
کندی دستیله اکن خیر گورور — غیره اکدرسک انی غیر گورور
استقامتله و ربع بو قدر — خاین استرسک اگر کچ قدر
الکه ویر ویکلی هب یرلر — کلمدی ویرمدی مولادیرلر
بو سنه بلکه گلور دیو اکر — تخم ویرسک انی دخی یرلر
ربعی کبیر فز الکه اکدوکلین — عمنی یرسک الک چکدوکلری
قرض نامیله ده یرلر مالک — غمه خرمنکه ایدرلر یالک
جنس ایدرسک بولامزسن الله حق — سکا تقسیط گوروردر قاله حق — اکدردر
کندک اکدرمک اولورسه کارک — طولدی قرض ایله طلم انبارک
او جبوز اولورسه گوررلمز خیری — فقرانک نظرنده نه غیری
قیمتی وقتنده ایتسک گوزی باز — محتکر کندر اویوق الکا جواز
احتکارک صوکی افلاسه چیقر — یابرادل براویده جمله بیقر
فقرا دیده‌سی ایدر غارت — محتکر گوردیکی بو قدر برکت
فرضی فائده یا خود ضرریت — سن عصا ایله دکلسن خدریت
اکدرسک او قدر اولسه روا — خانه‌نک امکننه ایده وفا
کلسه محصول فراوان راحت — سکا اکدرمکه یوق قدر حاجت
چفتلکک آخر مائی بو قدر — مصرفی فائده‌سندن چوقدر
بدلو اچینده ایدرسن مسکن — عیش و محنت قورتیلق رخمن
چفتلکک بهضم ادنوریمی نامی — سکا انه ایدر دهقانه

مطلب جغرفیه پاشاني

ای طرازندهٔ اقبال ابد — وی نوازندهٔ قانون خرد
معتدل اولمیچون جمله امور — لازم اعمال ترازوی شعور
بورا سوده کی جوی مراد — جریان ایده بقبسنز ایراد
وزنه چیکث مصرفک ایراد ایله — رحت اول اهله اولادکله
حق ویروب واسع اولورسه حالک — ادخار ایله براز اموالک
دفعهٔ ایتمه تهی همیانک — بنچه بازیچه سیر دنیانک
نفقه مال اولمیچق بایمه سبب — ایلمه مالیکی بیهوده هبا
اولمسون مصرفک اول دکلو فزون — که ضرورت اوله سنزا رو زبون
مصرفک ایتمه کوزم نوری زیاد — نفقه رق واسع اولورسه ایراد
ویرمه هیچ دائره جانبه سعت — ضمن خنده ده در انجق راحت
بانچه سیری اولورسه مطلوب — ینشور یتمک ایچون رهکوب
مصرف اخوره اولدقچه زبون — یورلیور اتو یا یکدن افزون
ینیخ ایدر قید ضمان سامانک — قشتی الوده ایدر دامانک
جاه سرشارون اولمه ممنون — دردک اولور بو یوکچه افزون
دولت اهسته کرکدر جاری — تیز مد وجزر دکل سرشاری
ایکی ماسوره صوتنه جریان — خانه ده جمله یه ایدر ریان
طولدر باغی اکرچه سیلاب — لیک ایدر در و دیواری خراب
منصب و جاهه هوسکار اولمه — طلب عزت ایچون خوار اولمه
ایل منصبده بولنمز راحت — حال به غزلده ور امنیت
ذلت عزلنه دکمز نعیمی — صرفنه سربسر اولمز غصبی

اوله

اولمه پاشالق ایچون آواره — طبل و سرنایله کیرمه ناره
باغلمه طنطنهٔ طبله کوکل — وور دن خوش کلور آوازی طبل
پاشالق عمره سورر محنتدر — حاصلی درد و غم و فتنه‌در
نامی پرکوکبه جاهی عالی — لیک دوز خنده کچر احوالی
خاطری منصبی کبی ویران — صورمه هیچ اوت احوالی یامان
ظلم ایدرسه ییقیلور خانهٔ دین — ایتمسه بولنمز اموری تمکین
چکدیکی محنت اولنسه تعداد — دکلز اول محنته مصر و بغداد
مای و هوییله ایدر عمری کذر — حاصلی اتمک تر و خون جکر
پادشه قورخوسی خود رحتسز — غرل ناکاه قیامت اندوز
نو بنو وسوسهٔ کوناکون — قوت و ایمه اهم کار جنون
حاصلی دردنه مصیبتدر بو — نیجه دولت نیجه رفتندر بو
غالبا کوردیکمز پاشالر — بخصوص اصف صاحب رالر
کندی نفسنده نکو کار نسب — حسن الخلق و کریم الشاهب
ملکی التسیم و نیک خصال — صادق الصدق و پاکیزه مقال
اکثرنده علما و فضلا — دین و دنیایه خبیر و دانا
مرحمت قاعده سی بستندم — متواضع متادب مکرم
عاقل و دینی قوی و کامل — سوزی صادق نیتی خیر و عادل
معتقد زمرهٔ درویشانه — متوجه کرم و احسانه
واقف حال و مآل فقرا — نائل زهد و صلاح و تقوی
نیجه سی وارکه قچرکن نیچه میل — پاشالق ضربه اولمش تحمیل
نیجه سی صاحب هنر و عفیف — میلی یوق ماله اولنسه تکلیف

رخت سوزی

بنجه‌سی راضی دکل جابندن اعدا اکلر چو غیر اکرابندن
کیمی اندیشهٔ فردا ایدر خوفدن سویته تمنا ایلر
لیک هر کز بونیک احکامی ظلمه پیوسته ایدر انجامی
ایتمه‌سه دائره‌سی بیلمز سوزی حکم ایسه ده ایشلمز
ایمز مرتبهٔ صرفه صعود حاصلی نامنه جوز معدود
قالمامشدر خاصده جای معمور کرایده صرف ایده جک اقچه ظهور
انی اسلاف خراب ایتمشلر هر بری بر ییل الوب کیتمشلر
بولمغه دائره‌سی نشو نما اکا لازم قتی چوق باد هوا
منصبی اقچه ایله المشدر بحر دینک دینه طالمشدر
دینک اما نیچه قات رکبیده وار انی محتاج ادا ایدر ناچار
یرلو یرنده نه ربط و نیتی ناقص اولمز پاشا توالینی
بو قدر اکه ده کیتمش مالی دکل اولدقجه رباطدن خالی
منصبک مصرفی خود معدود هیچ اولمز اکه تعیین حدود
مطبخ و اخور و تعیین خدم داخلی خارجی اتباع و حشم
ترهٔ قوتنجی ایله محضرلر جو اسب و شتر و استرلر
بایرق اسمنی کتورمه یاده شقهٔ عقلنی ویرمه باده
اندک هضمی دکل هیچ قابل اولمیجه اوتیودن زائل
سرکارنده اولنلر خاین ایشلدی جمله اونیه ائین
لابد ایدر اوخرامی زاده جیفه هم مصرفه هم ایراده
باخصوص اولنه تکلیف سفر اک تعیینی کوزه ده سمت سفر
سفره کیتمکه عسکر لازم عسکره مصرف اکچه زر لازم

ظلمسز

ظلمسز اقچه یه دستی ایرمز خلق ایسه کوز کوزه مالن ویرمز
کشمکشلرله ایدر عمری کذر بوکا دولتمی دینور خاک بسر
صبلدرمی بهله کور لیل و نهار بو بجه حیوان بو قدر خدمتکار
قره قوتنجید اولور عفریت شیر درنده اولور رهبر بیت
بیک نیاز ایلسه قبول ایتمزلر بخششی و ترحله نه کیتمزلر
اشجنک قوزادین اغلم جانم کتخدا دیر سیسه سلطانم
صورمه امدشدایدن اغالر زعمه هر بری در عنقالر
یاسر اخور یاسر بواّبین هر بری معتمد دولت و دین
جمله‌سی کورک کران قیمت اوبار هب تملکات اولمار عزت اوار
بشر کیمه ویرسه ایدر استحقار اونه راضی اولور اولده ناچار
پاشا تک دینی عنایت یوق صرف بیکر وزه سنه طاقتی یوق
ایسه
خاطری نقد کدرله مائیلی کیسه‌سی کنج عدمدن خالی
اکله فراینه سباشرلر ایسه جور ایدرلر نیه قادرلر ایسه
اوه بیغین ویرکه خود قدرتی یوق ویرممک سمتنده ده جرأتی یوق
ویرسه جنک و شکایت حاضر ویرد ولتده مذمت حاضر
نشئهٔ نه یوار نقده پاشا بوکا دولتمی دیرم بن حاشا
طوتالم عاقل ایمش صالح ایمش منصف عادل و دریا دل ایمش
ظلمک آرتیجه قویوب باد هوا منصبی ایلیوبمی یغما
ویدیکمدر صلحی ای احرار ارتکاب ایلیه ظلمی ناچار
ظلمه مائلدی واردر دافع صورتا مؤمن و معنا کافر
مؤمنک تشنهٔ مال و جانیه منعدم رحمت و ایمانیه

قتل نفس ایله مباهات ایدر — کفر شمشیر ایله اثبات ایدر
نامی قومازده نظام عالمه — عالمک نظمن ایدر کندو عدم
اندرک ظلمنی وار ایله قیاس — وار دیغی ملکده قورلری اساس
اغالر ظالم واج و عریان — ویرمده هر بر بال المغه جان
ظلم تحصیلنه چکمش عزبت — ذکر ایدر اقچه و فکری خدمت
قنده بیوزلیدی ایله اتسه شتاب — وار دیغی قریه نک احوالی خراب
فکر تاراج و هبا ایلیه رک — یولده تخریب قرا ایلیه رک
نه تفحص نه خطاب و نه سؤال — کلور اندشده مشت کوپال
قریه خلقینی قوغ تقریره — بند ایدر بولدیغی زنجیره
درومندانی دیزوب صحرا ایله — دست بسته کتورر پاشایه
اصلی یوق ماده نک حجت عدم — دیکله قومکسه ایدر لر تجریم
بوکا بکزر دخی چوق جور و ستم — چاک اولور یازیه کریبان قلم
هیچ بر ملکه دکلدر مخصوص — بونده در جمله بو تاراج لصوص
اوزبک و هند و نصاری و عجم — بری ملکنده قوغز کرد ستم
هپ بزم ملکده در ظلم و شرور — ایسون دفعی خداوند غیور
بویله بویله ایده رک ظلم و ستم — طوتدی یوز سمت خرابه عالم
هپ عمارات جهان اولدی خراب — قوندی دهقان یرینه بوم و غراب
ملک معمور دکل یوق ایراد — ایتدی ایراده تداخل بیداد
شرع عسکر اولمغله ضبط امور — اختلالات امور ایتدی ظهور
زر علوفه طولسه زمین غنا ایله — قویه حق بر بویله فرلر مالی
مصرف ارتوب انزالنجه ایراد — نظم عالم بولور البتده فساد

سلطنت

سلطنت شرع ایله توفیق — نه اولور خصم نه قطاع طریق
شرعله مکسه یه دو دشمن طغیان — ایلمز ملکه معاند جریان
شرعده یوق ستم غل و عقاب — شرعله ایده مکر کیم ایجاب
شرعده صیغمز طمع و بغض و غرض — ملکدن زائل اولور جمله مرض
مال و جاندن اولور جمله امین — خصمی یوق شرعده کاوله غمکین
شرعده مکسه یه صونیمز عریان — ظلم یوق کا ایده رعایا عصیان
شرعله ملک اولیجق آبادان — ملک معموره صیغشمز ویران
شرعله اولسه عدالت جاری — بونلرک بریسی اولمز طاری
بولدیلر فتح عجمده اصحاب — کنج شاهانده نیجه تحفه کتاب
برینه نضح ایزوب کیخسرو — دیمشلر ای طوربلوکه پیرو
ملک طورر خزا کر اولمسه بر حال — لازم اماکه رجال اموال
مال تحصیلی رعیتدن اولور — باغ و بستان زراعتدن اولور
اولمسه عدل رعایا دورمز — عدلسز حیز امانت قورمز
عدلدر اصل نظام عالم — عدلسز سلطنت اولمز محکم
کوش ایدوب حضرت فاروق عزیز — حسن مضمونه ایتمش تحسین
دیمش اول معدلت اموز کرام — حکمت و شرعه موافق بو کلام
ملکنه لرزه غفلتده در — ترک احکام شریعتده در
باغبان ایتمیجک چشمنی باز — باغنه هر کس ایدر دستی دراز
صاحب باغ اولیدی اوزنق — چشمه اولمزدی باشنده بولانق

مطلب نهی قضا و قسمت

ای طرازنده ایوان خصال — وی فروزنده دیوان کمال

ایتمه ز قوم حجیه اقدام
اولمه وندان زن اموال یتیم
اولمه اللهی سورسک قطعا
جاهلک قطع طریق ایمون
بله فتوایه قارشمز تزویر
قول فتواده بو بحث بو قدر
کاه اولور انده ده واقع تحریف
عصرده لیک قضا مشکلدر
سیما اکثر ارباب قضا
حکمدن اول ایدر حکمی زاد
اوتی دست که رشوت ویرمز
منشی اندیشه دین و دنیا
علمی یوق اکثری بی مذهب اولور
. وکیل و مهتران
قاضی دلال و میانجی محضر
پادشه قورقوسی حق قورقوسی یوق
استنه دایی مدیون چیقور
نیجه بی صورت حقده نکور نیور
قصدا اغلر کسوز چشمه ده دمع
دانه پیشر اولوب ایدر اول اشیع (?)
اتمکه حق صریحی عاطل

الحذر الحذر اولمه قدام
ایتدی نهی انی خداوند حکیم
طالب راه قضا و فتوی
رهزن شرع شریف اولمقدر
مجتهد قولنی ایدر تحدید
چوقده تحریف شریعت بو قدر
صدر اقوایه کچر قول ضعیف
حکم حق اولمیجق باطلدر
ایتمز احکام خدایه اجرا
اول آلور قنغیسی ایدرسه زیاد
قاضی دعواجیه ویرر نوبت
بر طرف والتمه ء روز جزا
چشمی محصولده رشوتده اولور
ایلمش محکمه ء شرعی دکان
کتخدا قبضنه ء لک ملعنز (?)
رشوته حرص کبی دینی ده چوق
استنه مفلسی تارونه چیقور (?)
منع ایچون ظلمی چیلار سورینور (?)
هب ایدر شهرک اشرارینی جمع
خلقه ء چشمنی دام تزویر
کورینور صورت حقده باطل

بهمین سنده دل ای فطنت
سد ابواب وکاکین ایدر
نظر بقیه اولورسه او محیل
شرع نامینه تصلب ایدر
حاکم عرفک اولور ظلمنه سد
کند و افزونتر اولور پاشادن
عسکرینک بیله حالی معلوم
اثر ظلم ندار اولمشدر
دوم شرع ایکن اما که قضات
جبینه الت ایدر تقوایه
روز بس خلقه ایدر بند زبان
کیسه کیسه الور مال یتیم
جمع ایدر کیسه ء مال اینوه (?)
دخل ایدر کیسه یه که توتونه
توتونک ذاتی سوخرا اما
دخل ایدر کورسه اکر خاتم زر
کچه اطلسه قوج محبوبه
رشوتک آدینی قویمش محصول
ارض حجت نه کوزل فتح اولور
حیف واحیف که شرع شاداب
ظلمه دستنده دوشدی حیفا

صانور اول حیله یه حقانیت
هنسه شرت یولی تعقیب ایدر
بولور اجرای فسادینه سبیل
بک و پاشایه تغلب ایدر
کندنیک ظلمی دلیله اذن اشد
اشنه مقصودی بودر غوغادن
یا قسور انر اولورسه حکوم
جمع اموال شعار اولمشدر
ایتمز اتیدکلری ظلمی حسرات
مد ایدر ماله ید یغمایی
طعنه دن طاعتی حصن ایتمز
توتون ایچلکچه دکل جرم عظیم
توتونک کیسه سی اندن مکروه
باقرا و علانک اما کوتنه (?)
اقچه سز اولور اولنه دعوا
زرک اماکه کران وزنی اولور
طوتمز اطلس کیسه یه مکتوبیه
کیم اوله اتمیه محصوله قبول
جزؤی یردن قتی چوق خمس اولور
تیشه ء رشوتیله اولدی خراب
شمدی سررشته ء شرع غرا

لعنت اول ناله که شرعی حیله سز / حکم مولایه بیانه اته سز
حقی ابطال ایده سز رشوت ایچون / دینی ماله ویره سز دولت ایچون
بو نیه فکر ایتمه سز ای گمراه / که شریعتدر بودر اول شرع الله
ایتی تعظیم ایده جبریل امین / ایده ر آتش خسار زمین
که حقیقت قوتلرینه خیر انام / ایده ابلاغ امور احکام
سز نه ذهره بوله سز ای ظالم / هیچ دیمز سز نیچه اولور ظالم
ارتکاب ایده سز بو خسرانی / حضرت حقه اولانز ایمانیه

نهی بازیچه نرد و شطرنج

ای گرامی گهر بحر کمال / اولسون آویزهٔ گوشک بو مقال
ایتمه بازیچه یه قطعا رغبت / اولمه بازیچهٔ دست غفلت
اولمه دلدادهٔ نرد و شطرنج / که اولور آدمه سرمایهٔ رنج
علمی جهلیدر اگرچه خوشدر / شغلی بیهوده مآلی بوشدر
باری اول علمه چالش وارنه / یرآیه پیشکه یزدانه
وار ایکن مصحف و ذکر و صلوات / ایتمه بازیچه یه صرف اوقات
محض لطف حق اولان گنج نفس / حیف کیم اوله مصروف هوس
بو دراکله واردیغ فنانک / دم غنیمت دیدوکی یارانک
حیف کیم مایهٔ اوقات نفیس / اوله غارتزدهٔ شغل خسیس
نه امیدر اولده بانه / اوله بسته عمل وسواسه
لعب و لهوک دعوکی و اویلاده / واریه فائده سی غوغادر
گرچه آسایشه بر آلتدر / دقت اولنسه عجب غفلتدر
خنده با ملعقه لهو اندر لهو / لجّ و یا عربده سهو اندر سهو

طفل نو سالهده نه در بازی / ایمه کودک ایله انبازی
عادت مرد و نه در اوار حال / علم و عرفان و عبادات و کمال
اولمز اربابدله حالت خیز / استخوان پارهٔ خشک و ناچیز
ایلمز عاقل اندیشه کار / ورده حیوان کبی کوکیبن ذوقه مدار
بر زمان اولده اولونسه الحاف / کزر اوینار دیسنک کبی هماز
سکا عبرت ویره چکردون فنا / سن ایدرسن انه آلات هوا
لعبه مستغرق اوله کودن اولور / کسب دنیایه بیله رهزن اولور
لعب غمدن ویکی صاف ایله / کوره لایمیتید انصاف ایله
عمل کندوله تعصبله ستیز / گیتسه ماتیله گچه عمر عزیز
ورکشاد ایتمکه ویرر فرصت / ششدر دهرده یوقدر راحت
و ششش امیدی ایله زار اولمه / میوه بر گمرکه خوار اولمه
گرچه غرتمه بقن اهل نظر / ایکی زاره دیدیلر شمس و قمر
ششدر شش جهت کون و مکان / بوللری لیل و نهار دوران
بوللرک جنبشی جوو تابع زار / کیم لیل و نهار
ذهن تشخیصی ایچون بعض کبار / دیدیلر شطرنجه باغنه قرار
بو العجب نقشدر الحق شطرنج / سیر ایده طو لبطلو کنج اندر گنج
جمله بازیچه لرک احسندر / خانه لر ایکرا و نیک روز رنیدر
نیچه منصوبه جو نشر ذوق انگیز / نیچه بازیچه کلور حیرت خیز
شبهه سز ذوق اولور سنیدر / کلمز اول ذوق و صفا غیریدنز
سفره سی صفحهٔ نقش عالم / صورت معرکهٔ هند و عجم
بر برینه متغایر آلات / بر برینه متخالف حرکات

کچه و بیر بسی حسددندن — چقه مهر بیسی سددندن
اصلی بر لیک مخالف صورت — صورتده ایتدی ترتب حرکت
ات قوپردیغی زبان گرد خیال — فرز خود کامه اولوبتک محال
ایدر اولورسه بو بازیچه کمال — بر جاده شه دور ایدر زبون
ایده عکسنه بازی آلات — شاه چوبانی ایدر شتر مات
عقلنک صحه رتیدر استادک — استادانک تابعی قر استعدادک
آلتنک بو قدر اولوبدر خبری — ظاهر استادینک انده اثری
بو که وار دخی چوقدر رنجه راز — کشفه باشلنسه اولور قصه دراز
لعب ولهو اولدوغنده دنیانک — نفعی شاه پیشینور قرانک
جمله بازیچه ده وار سر غریب — فتح اولور هر کیمه اولورسه نصیب
لیک اصحاب نظره نادردر — اهل لعبک نظری قاصردر
اونایین ذوق ایچون اوینر انی — نیلیسون وانلفه عوقانیسی
بوشه بوده دوشرم عجتی — بوله خرا و منینک لذتی
لعبه محتاج دکلدر عارف — سیره بازیچه نیز اولور واقف
ابتلا قوبه بسنده بیچه لر — اویوز صبحه دک اوینر کیجه لر
وورشرارایه تعصبله عناد — حدت نفسیده ایدر امداد
قوپر خصمی ایله دعوالیه — اولوپ دار خرب ده دنیا ایله
کندی دعواکن صد رلجاج — خانه ده اهل عیالی قالور احتیاج
یکلورسه اولور احوالی خراب — خلقه دشنام ایله ویرمی جواب
نیچه سی کندویه دشنام ایدر — کندوسنی مسخره عام ایدر
ذو تلکنده چیقر محنت ایدر — سیر ایدنلرا وصالو تنعت ایدر

ظن ایدر ذوق لوبنه چوق احمق — مبتلا ایلمیوبز کمسه یی حق
علم تحصیلنه کلدکجه کلال — ذهن تشحیذ ایچون اولدی حلال
اولمیه لیک توغل دائم — کاه بر چیده اوله که قائم
مجتهددن بو قدر در رخصت — ایتمه اوقاتنی وقف غفلت
بو قدر وار رهده شطرنجه جواز — ششدره لیک اکا ایتمه دراز
بزنک اولی العبدن اولسون خالی — چونکه جائز دکل استعمالی

مطلب خواجه‌کی دیوانی

ای قیلمز کتاب آمال — نظر ایت انجمنه حسن مال
کرستانبوله دوشرسه یولک — منصبه ایتمه تعلق نظرک
اولمه رهبرده تدریس و قضا — قاتی شغلکده اولورسک و فنا
صقنه زنهار آنی راحتی طریق — امن و اسلیشی یوق قدر تحقیق
اوطریقک خطری بیحددر — انتظار امیی ممتددر
سلسله قیدی ازدن سوددر — پایه لر موصله غوغادر
اول حالی ضرر رتبه کچیر — کرچه کم آخری غرتله کچیر
اول و آخرینک راحتی یوق — غزلده منصبک محنتی چوق
البته نه صحه اولوب اهل سفر — و میله حدت دشنامه کیدر
عزم ایتمکه منصبده صفا — اکره ده ایده سه عمر وفا
نقد تحصیلی ناز اکسه کرک — نائل اولوبجه نه حکیمه کرک
ضعف تن نقص قوا همکامی — طی ایدر جاده منصب روحی
ایلیجق قوت ذاتی زائل — اولور اسباب هوایه مائل
ایدر اقصای نماده سفری — صورمه نیولدوکی خوف وخطری

وارسه ده منصبه اختم کورر   بشی غوغاده بسلامتی کورر
اهل بلده ایده هواسی ایلر   که مدد اکهی غوغا ایلیه
دنیوی دینینه ایلر همت   اخروی دینی قالور روز و بهت
دوکلور غلزاننده شکات   اکه چاره ویره ب اتمک اسکات
بر نیچه منصبه ایرسه سفر   حد هفتادی ایدر سنی گذر
صکره استانبول اولور صدره کلور   طی اولور روز و شب قدره کلور
راحت و محنتی صدرک معدوم   طول اسلاسیشی او موهوم
انده ده یوقمی بکر بیم و خطر   اتیدررلر رووسه کاین سفر
بر کوزالدن چقر صدری فقر   اولور غمر وجع صدره اسیر
قرقله کرچه بلازم سن بس   اوقیوب بارمغه عازم سن بس
بودر احوال طریق ایله شکیب   ایده حق خیر لوسن سا که نصیب
بلورم ابیلی و کلس اما   اوله جو یای طریق امنا
مال میری یه قارشمه زنهار   ایلمه عیشکه میری یه مدار
بی خیانت ایده مز شمک حرکت   کورر خزه ربا خیانت برکت
مال ایچنده همیسک اشمز   برایلیک صکره بیانه کیتمز
قوصه ررلرانیه هنکام حساب   باخصوص اوله خصومک کتاب
برامینم چوچ هیچ اوله الین   کیم صایه میریه انسکده عیز
تولیت جانبنه میل ایتمه   خانه کی بازده سیل ایتمه
ایتمه مالنی و تنفک اتلاف   کیرمسون جیبکه مال اوقاف
شرط واقفدن اولنور عدولی   خصمک اولمه نکه الله رسولی
شرط واقفه قناعت مشکل   ایتمسه واقفه خیانت شکل

متولیدرک

متولیدرک احوالی تباه   چوق حضورنده اولور روی سیاه
طوته لم کوره حساب کتاب   نه ویرر واقعه محشرده جواب
الحذر اوزره ایسه منصبه جان   چوق ویره اوکسنز اهل دیوان
کوردم بن بو مسئله بوده ولنده   خواجه لکلر قدر بن راحتده
جمله نک معتبر و اسانی   منصب خواجکی و دیوانی
خواجه لکده بری اولور نصیب   سورر رؤیسی کوزکه اتیمه شکیب
عزت اولمز او قدر بانده   چوق شرف در بو مسئله وجدانده
هب کلوا وزره سایه دولت   عزت و رفعت و شان و شهرت
جمله نک معتبر و محترمی   جمله نک منتخب و مغتنمی
غیر بیلدکلو دخی زحمتی یوق   ینه اول طائفه دن راحتی یوق
باخصوص اوله پسندیده صفات   اکا منضم اوله معموریی ذات
عقل و عرفانیله اوله علمی اوله   ادب و مسکنت و حلمی اوله
استقامتده اوله موفقیتی   پاک و مستحسن اوله هر جهتی
اوله طعنه یه اطواری هدف   منصبه ذاتی ویره عز و شرف
اعتماد ایده ملوک و وزرا   اعتماد ایده صدور و وکلا
اوله خیرخواه دین و دولت   خیرخواهنده ملک و ملت
بوندن اعلا دخی درکتمی بولور   ورکز امن و سلامتی اولور
حق ویره ایسه اهل قلم   خواجه لکدر و یا نته علم

نهی امیرش قید اکبر

ای زرنابه عزیز الخلعت   سعد زرای چجنه حکمت
کیمیا زلغه ایتمه شغف   ایمه نا ایکی بیهوده تلف

اولمه زنهار بو سودایه اسیر
اوله جق حال دکلدر اکسیر

بوقدر اتمه تهی همیانک
بونه یه قویوب ارتمه جانک

کیمیا کاری صنعت صنعه
مبتلانک سوزینه الداغنه

اسمی وار جسمی ولی ناپیدا
کیمیا ایله جهانده عنقا

مل الحجر مایکی سوز اتمه
حاضرکن غائبه قربان ایتمه

بونلردرکه کله فقر و فنا
اپنه ظن ایلمه آلات غنا

جامه کن قبه‌لرین ایتمه قیاس
که سیراندن ایده تبدیل لباس

کیمیا صنعتمه که صنعتله اولور
معجزه یا کرامتله اولور

بوکوکرد و کوجریله اولمز
کار حق نازیله صورت بولمز

دهن و زرنیخ و کوکرد و زیبق
سنه اولسون مدار رونق

اگر نه قرغه نه ابنیق کرک
اولنفدرا که توفیق کرک

چوغنک غم جگرین خون ایتمش
لحمی کوروک اتشی الفونه ایتمش

قالورلر ابنه چقه طره سی
الینک کیری بوزنک موی سیه

صورتن التسه ده فرضا تغییر
صنعت اولور اگر دونیمز اکسیر

زنگنه صنعت ایله ویرسه ده تاب
قزلین تیز چقار پدر تیز آب

نه قدر چکسه ده تغییر امک
داش ایدر سترنهانینی محک

بولن رنک :. دوبیت تمهید
هیچ تحقیقه اویارمی تقلید

قلب اعیانه اولورسا امکان
کیمیا فیلده اولور اسان

قلب اعیانه حقایق چه محال
کیمیایه وخی سیل محض خیال

باشقه کوکبدی وار سیم و زرک
اولسون تجرداً دن خبرک

بولمان اول کوکبی تسخیره توان
اوایدر ایله قلب اعیان

اولیکنده بو در اطواری
یوخسه صنعتله دکلدر کاری

بعض قوت قدسیه نیراتیش
مایله یقمه یوری چکمه تشویش

اولیا ایدر ایسه مسی زر
مس و کل هر نه یه اتسه نیه ایدر

اتیمزا ما کوزه در اذن خدا
اندرک مشهد یدر عین رضا

بوزمانده اولورسه اکسیر
اولمز الا نظر شاه وزیر

اسلاف نبایه رزیران بیوک
اهل عرفانه امیران سلوک

مبتلا در قتی چوق کمسه بوکا
بریسی اولمدی اما که رسا

کیمیا ایتدی چو غنین سر کردان
قلب هیئته خود یوق امکان

خانمانن بوشادوب پنجه امید
خام سودایه جوشوب اولدی فقیر

جوشوروب پنجه‌لینده دامه
کیر دیر مالدن اوزکه دامه

بجز اول کیمخوز مغبونه
جوش ور غیر بیده افیونه

ایلیوب زیر زمینلرده مکان
بیم ماحقندن اولورلر پنهان

تپانوب سبب پره و شش کوزلری
چیقه ور چقمیجق ایلیه زلسر

یدیر زیر زمینده زندان
بر هوا واری کورک بی سیندانز

اسمی یوق کا وکرنه قال و حال
صرف ایدر تجربه یه اموالنز

چوریدر بر عمله جنبه مال
بوله فزانده نیه حال و مآل

عیزی بر طیخه یه باشلر ناچار
بلکه اجزای دیگر له یته کار

بو عجب چوغز دکال لب مال
کورمک ایستر نتیجه اولور صورت حال

گاه تکلیس و گهی استقطار
دزیابشده گچر لیل و نهار

حل و عقده چالشور شام و سحر
که بولیه دستنه سر بشر و قمر

کیمیا کر سوزینه سیر اولمز
اصطلاحاتیله اکسیر اولمز

برج باریدن اولور بیه پربات … اوجه قراوج حقیقتده عقاب
ناریه عبدک اولور عقدی عجب … وستنده نشتر اورر عقرب
طین حکمتده یاپلمز بوتقا … ایدر اجزاسنی تصعید هبا
کیمیایه ایلیه ایرمز ناچار … قلبز نقده ایدر کاری قرار
کیمیا وقصه سی چوقدر اما … بری بشه هوردر ایله اصغا
بر زمان ایچره مکر بر عیار … ایمش بر بنجه التونه غبار
ایدوب آمیخته چند اجزا … قومش ادینی طراموز خطا
صاتمش اجزا دیو بر عطاره … المش اول جمله بر تاج پاره
عرض ایدوب اوشهرک شهنه … ایمش وضع حیاتی در کهنه
دیمش ای پادشه عالمگیر … بنم استاد فنونم اکسیر
بیورمیورسه لکه حسن نظر … ایده یم کنجکی پر گوهر و زر
شبهه ایرسک اگر ای تنه ده … بعد الحمد در تجربه باز
بر نمونه ایده یم ساکه عیان … کندی خشیمکله کوروب حکمه ایمان
بو سوزی ایشیدیجک شاه کرم … میل ایدوب خاطری اولدی خرم
دیدی کوستر کوره لم صنعتکی … بیله لم مرتبهٔ قدرتکی
یازدی بر دفتره بر تاج اجزا … بر نیک اسمی طراموز خطا
دیدی آماده ایدک بونلری سب … بونلری کوستریم ساکه بوشب
شاه اوریده سکوب خدام … الدیلر جمله اجزایه تمام
اولدی لیک طراموز پیدا … دیدی اکسیر کرای ملک آرا
طراموندر بوکا جزء اعظم … کیمیا اولمز او اولمزسه انجم
شاه تأکید ایله ایتدی فرمان … که بولنمق گرک البته بوزمان

برابرینه

بری برینه کیروب عطاران … آره دیلر انی دکان دکان
عاقبت بری دیدی بر اجزا … بنده وار نامنی بلم اما
کوتورک ملکه بودر مقصودی … دخی یوق شهریمزک موجودی
کیمیاگر کوریجک دیدی بلی … بودر اکسیرک اتم عملی
کوردی تنها شهله بر جایه … اوردی جیبه کوروکن اجزایه
ایدوب اجزایه عمله اتلاف … قدر نیک قعرینه چوکدی زر صاف
بوته یه قویوب ایدوب استجلا … بر سبیکه زری ایتدی پیدا
عقلنی الدردی گوروب شاه جهان … دیدی تحسین ایدوب ای زبده زمان
آفرین سکا بو صنعتکه … فن اکسیرده اهلیتکه
لیک وارمی بو تکمیله سبیل … طراموزه نیجه ایتسک تحصیل
دیدی اول رندک اکسیر نما … ایتمک استر سفر ملک خطا
دیدی شه نیه مکر سن کیده سن … غیری بیلمز بو ایشی سن ایده سن
دیدی فرمان سنک ای شاه جهان … ایده یم بو لوکه جانم قربان
ویردی اول شاه اکه چوق مال و منال … ایتدی سمت خطایه ارسال
الدی اول گنجی او رند عیار … گلدیکی سمته ینه ایتدی قرار
گنجه نائل اولانمز اکسیری ینه در … او گیدیشدر که گیدر دخی گیدر
بو خبرله طولوب افواه جهان … اولدی حیران عقلای دوران
وار ایدی انده مگر بر درویش … عالمک بیحزدن دلریش
قنده کوش ایدرسه بر احمق … دفتره عادتیه ایدی یازمق
کوروب اولدی غنی شاهک سنی … دفترک باشنه یازدی شاهی
ایلیوب شاه انه اتندی لعضا … دیدی ای ناکس نا هشیار

دیدی واقفیم بو کهتر ایک   حمقه وارمی سنک اثباتک
دیدی بر دزدک مجهول الحال   الله کیرمسیکه مبلغ مال
بر دخی سمتنکه عزم اتسونی   عقل و دانش بونیه خرم اتسونی
بو قدر مالیله اول فرزانه   کلمز اوله کمر اول دیوانه
کینه دن خاطریکی صاف ایله   یازمایمی سنی انصاف ایله
دیدی یا کلیجک نیدر سنز   اولزمانده نه جواب ایدرسنز اول
دیدی ش هم وارانک آیه   سنی بوزوب یازارم بن انیه
بیله بن بلدیکیم ای جان پدر   علم اکسیرده انجق بو قدر
دخی اعلم واریسه بن بلمم   اوده اعلم دکل الله اعلم
پدرک پندینی کوش ایت جهر ایت   دوشه جک دردکده حذر ایت

در بیان ضرر نقل کلام

ای سبقخوان کتاب الفت   ادب آموز رموز صحبت
ایتمه زنهار صقین نقل کلام   اوله یازنک کلام نمام
صاتمه بر قاعده ءِ دلالی   کیسه ءِ کوشه کیرن اقوالی
اوله رافع قلم و سوالی   بری بیرینه دوشرمه نابیجه
دهنک ایتمه حمّال اقوال   دیمیوزلر که نقّال مقال
بزمدن بزمه کتورمه سخنی   ایله صدق و امانت دهنی
دهن و کوشی امانتکاریت   که صدورلر بیله الخائت
حسن دینه دیدی شاه یمنی   ترک لایلزم و ما لایعنی
نقل مجلس ایدر ایرث فساد   دیدر اسباب مصافاته کساد
توپیر فتنه و آشوب و جدال   کاه اولورلر که مؤدی قتال

کیده اوله سنکمن بو صفت   اولور آوازه ءِ کوی محنت
اولور اشتال اراسنده یوم   مقدمن خلق شعار ایدر شوم
واردیغی پرده سکوت ایدرلر   صقنک کلدی منافق دیرلر
سارق سمعنی ده جاسوس پیام   دزد و چاپچر و کالای کلام
نقل ایدر مجلسی بیصبر و شکیب   ایتمسون کیمسه یه الله نصیب
خواجه مسئله آموز ادب   دیدی مجلس امانتدر حسب
عیب صد عیب که اهل اسلام   ایده تحریف ترازوی کلام
بوغازی بو بشرنه سبک سرلر اولور   که سخن نقلنه سرعتله صولور
یاتیشدرمیجک اوتوره مز   خبرین سویلیدکجه طوره مز
نغنه ایکی نفس صبر ایده مز   صدداجلمنه ده صبر ایده مز
بوشادر هر نه ایسه پنهان   باشنی اش غه ایدر انبانن
نه ایشتمش ایسه انی نقل ایدر   برازنده کیسه سندن سویلیر
هر که طولوسنه بکزر تمام   چیتر ایتمزسه اکر نقل کلام
حسبی الوده عمدر غماز   که اولور کوردیچی غله انباز
محنت چیزدن ایراد حضور   کیده کیم غم کوره اولور مسرور
دلی قورشون دهنی سردی تنکک   بر نفسده توپر رشعله ءِ جنک
انی درکار ایدیجک ابقاده   دوزنر اول بر بنده افساده
طوره مز نقلنی ایدنجه تمام   سرعت ایلر ایدر اندنده قیام
بنه بر مخلصده جانن اتر   انده ده هر نه ایشتدیسه صاتر
بو ملیر بو بلیه ایدرک نقل کلام   طولر شور خشامه دکن تمام
طبعی بو عادتیه بو کاری بودر   روز و شب نخته ءِ انکاری بودر

بر خصومت برآغوز اولدی اجل
نسل اولاده سورر اولدی فصل

ايكي فرقه هدف محنت اولور
صلح اولورلر سنه‌ده بی لذت

كره وشه ايدنجه افسادی ويله
ارالقده صاتيور كندي بيله

اغزنده خود ايشی وآوتيلا
قتلدن فتنه اشد ديدی خدا

بيك اخبار حوادث نيجه خبر
ايتمشلر اغزن قولاغن دقف خبر

بازايدوب كوشنی آوازه ايچون
جانه ويرر بر خبر تازه ايچون

اونر قوناق ويردن اوله انده كذر
الور البته نه حال ايله خبر

كندى شهرينه كلان اخباري
الور اچمدن اول بارييه

صاحبي امدن اهرينه قيام
اول بر بير دائرۀ شهره تمام

نرق قوناق غرله نصيبك خبري
مانع ذوق ايدر اول دربدري

كندي عقلنده اولانكم خودلی
استماعندن اولورلر شادان

كچوب زعمنجه عقلا
بري بيردن ايدرلر اخفا

دردولتده اوليش خودبتمش
شايع اولمش اونودلمش كتمش

ايكي آي ايتمش ارا يرده كذر
بونده بونلر ايله قيمتلو صاتر

نوبنوا ايجده دولتده ظهور
كونده صد كونه ايلك كبي امور

كچين طشره ده اهل تدبير
قابل اولمز بري انسه تقرير

طرفه دربحر دانز عالم
نادر الخلق بونيه الكلر ادم

حمد لله بهه اي جان پدر
سنده بو قدر بو صفتلردن اثر

بنه اميدم اوور كه الله
سنى بو عائله دن ايده تكاه

شر ايلداوليمز الوده
دوجهانده اوله‌سز آسوده

منحت لذذمه حكمت طب

مؤمنه فرضدر اي روح روان
علم ابدان ايله علم اديان

طبدر اقواي مهمات فننه
انى منكر دكل الا مجنون

تنغني محروسه كه يوق اندحكيم
يوق جواز اولمغه اول يرده مقيم

تنغر معموره ذكم اولميه طبيب
تلف نفس اولور سبب حبيب

اتمش اجراء عقاقيرى خدا
مرض علتنه اسباب شفا

ويور اتما او طبيبه حاذق
كه اوله اسمي حكيمه لايق

چوق فنوننه كوركه محتاج طبيب
هر فنوندن اوله بر بنده نصيب

اولا حكمت وهيئت لازم
نحو وصرف وعربيت لازم

هم مجرّب اوله هم اهل كتاب
اوله داناى خواص اعشاب

نبضندن ايله تشخيص عرض
اوله سمتابه بر جالينوس مرض

طبع اجراي عقاقيرى بيله
كشور جسمده تدبير بيله

ايده تدبير وتجربه علاج
ايتميه جهلله افساد مزاج

اوله مرضايه دليل صحت
اولميه تقويه داء علت

ايده قانونيله تدبير دوا
ايتميه تجربه به خلقي فدا

ايتميه نشتر جهلي خونريز
اولميه راهزن عمر عزيز

شربتي ايله تسكين مواد
ايده تعديل طبائع اضداد

دينمز اول شخص هوسكاره حكيم
كه اوله بي تجربه وبي تعليم

خود بخود طبّه اوكمش سالكدر
نه طبيبا دل مرضه مهلكدر

متطبب قتي چوق شخص غريب
كچنور كندي خيالنده طبيب

برنيچه حرف طبابت قاپمش
كندوزيه نقد فلاطون ياپمش

المز اصلا نظره سقراطي
كندى شاكردى بيلور بقراطي

کمینور وضع حکیمانه ایله … اصطلاحات طبیبانه ایله
انلر که چوغی اما که غلط … کرچه کیم ویرسک اکر زعمی فقط
اصطلاحاته سوررمعاشن … شربت وحقنه یا پرهیز بسز
رطب ویابس سخنی سرتاپا … بر نیک اصلنی بیلمز اما
سوزلر ارسنده صانرلر دوا … صانورلر اما که اسامی ودیار
ظن ایدر مفرد اشتنده کلمات … دیرمرکب دیسه لر لیوقمی دوات
دردی یا اقچه نخود شهرتدر … فن حکمت اراده الندر
زعمی وار او کرنه فن اهلندن … اولدر خسته لری جهلندن
قنده کم خسته کوره بی پروا … یا پیشور نبضنه اما بیجا
قبضنی فرق ایده مز لیننده ن … صفرسیه اکلیه مز حمیتدن
ایلمز فرق صفوف و معجون … صانور افیونه دینور افیمون
ایدر ان نی می و کله مست … بیتورر عمر درختینه شکست
کورسه قاروره صانور ظرف شراب … شاخ حجامی صانور کاسه آب
ویرر اسهاله علتینه کشنیز … قبضنه امساک ایله ایدر امداد
رنج سودایه ویرر بادنجان … قان الورقانده کوررسه قان
ایدرر خسته یه یالقله لبن … قوقودرورد سره مشک ختن
نچ ویرر اتسه سعاله تدبیر … ایدرر حار خراجه انجبیر
ایدر خسته یه حقنه عسل … درد چشمه ایدر اب بصل
بو بیله هب شهدی طبیبانه زمانه … اکثری جاهل احوال بدان
اقتضا ایتمیجک یورمه تنک … تخته تجربه ایتمه بدنک
اقتضا ایتدکی دم بی تاخیر … رأی حذاقله ایله تدبیر

ایت

ایت مداوا بولنجه استادن … وزن قیل رتبه استعدادن
رنجه کافی سکا طب نبوی … طب شافی حکم مصطفوی
معدیه دیدی بنی بیت الدا … رحمیه حقنده دیدی راس دوا
ایله بو قاعده یی پیش نهاد … ایتمه زنهار بو مقداری زیاد
ایله پرهیزی محافظ بدنه … یکی سوز خصم مرض قهرتنه
فصل نیسانده که فصد و لینت … اولدی مستوجب حفظ صحت
چارشنبه ده که کرک شب دوا … علی معتدل اولسون اما
فصده سه شنبه ورای روح روان … التی درهم قدر اتسون جریان
حقنه لیننک نفعی کثیر … علل معده یه دفعه کبیر
بونزک ایتمه وراسینه کذر … شربت حاره دن ایله حذر
حق سنی ایتمیه محتاج حکیم … طول عمر ایله ویره طبع سلیم

مطلب لازمه خیر دعا

لله الحمد تمام اولدی سخن … اجه لم ادعیه خیره دهن
حضرت حق سنی معمور ایتسون … غصه دن خاطری دور ایتسون
اوله سن عزته برخوردار … ایده سن عمر طبیعی به کذار
خیر ایده حضرت حق انجامک … اعتدال اوزره کچه ایامک
ویرسون الله سکا عمر دراز … اوله سن علم و عملده ممتاز
اوله سن قائم محراب صلاح … بوله سن رتبه فوز و فلاح
اولمیوب حقه و خلقه مغضوب … سنی الله ایده محبوب قلوب
مسلکک اوله رسوم آداب … خلق سنده ن ایده لر شرم و حجاب
استانک اوله ماوای سرور … خانه دانک اوله منشای حضور

جمع اوله خانه‌کده خیر و برکت / کیرمیه کیسه‌که مال و ثروت
لقمهٔ زهر ربا یمیه‌سز / نه کوزل تا ده هوا دیمیه‌سز
شکر عونیله دو کارک اوله / صانع کونه منتدارک اوله
اوله‌سن وعد غذادن آزاده / اوله هر ایسته‌دوکک آماده
رزق ایچون چکمیه‌سن رنج و تعب / نعمتک اولمیه محتاج طلب
ایره‌شه نعمت حق بی زحمت / حاسدک کورمیه روی راحت
بوله‌سن نعمت بی سعی و عمل / کوره‌سن راحت بی جنک و جدل
احتیاج ایلمیه دستک پیت / بخش ایده‌سن اولمیه‌سن بالادست
و نهنک خواهشه بار اتمیه‌سن / کمزیدن غیره نیاز اتمیه‌سن
کشف حال اتمیه‌سن بیهوده / التجا اتمیه‌سن ناخورده
هر نیه ایتسه تعلق نظرک / اوله اسا نعمه ما حضرک
غیرک اولمیه نقد و اشیاسی / بوله‌سنده انک اعلاسی
نایله چشمی پر اشک اتمیه‌سن / کیمسه‌نک حالنه رشک اتمیه‌سن
قلبکه بولمیه مدخل او حرام / کوزلرک کورمیه کرد آلام
دوستمه اول محنته کم اه ایده‌سز / کورمه اول حالی که اکراه ایده‌سز
کیمسه‌دن چکمیه‌سز خشیت و بیم / دستکیرک اوله ستار کریم
خاطرک اولمیه پامال ملال / ایرمیه دولتکه دست زوال
هیچ خمیازهٔ غم چکمیه‌سز / عمرک اولدقجه ستم کورمیه‌سز
سنکه میل ایدیسک کوهر اوله / چالغال اونزاده رشک زر اوله
فتح اولوب مخزن کنج غیبک / نقددن اولمیه خالی جیبک
اولمیه مقصد رخواهش دلنک / کوستره نازمالن سینخنک

مالدن اولمیه خالی بو جانک / ناردن اولمیه خالی او جانک
لطفدن غیری‌یه دست اچمیه‌سین / خلقه لطف ایلمدن قاچمیه‌سین
لیک اولسون سخن ای کرم / وبنمک باسطهٔ لفظ نعم
چوغ اوله مالک ایله اولادک / ارته اولادک ایله ایرادک
سطر موهبهٔ حق اوله‌سن / ایو اولاده موفق اوله‌سن
کورمه درد سر چشم و دندان / اولمه محتاج حکیم دوران
خلعت عزت اوله دوشکده / شاهد عافیت آغوشکده
زیر رانکده اوله توسن کام / اوله‌سن نائل کلگشت مرام
وار ایسن سرو و کل و یاسمنه / باغدن باغه چمندن چمنه
ملک کلزارک اوله پای نسیم / وقف اوقافک اوله ناز و نعیم
اولمیه باغ دلک پژمرده / کمه‌دن اولمیه‌سن آزرده
خاطر خصمکی ویران ایده حق / جمله مشکلارک آسان ایده حق
دشمنک وار ایسه پامالک اوله / خلق پروانهٔ اقبالک اوله
کمه‌دن کورمیه‌سن چین جبین / نوله وعن ایلمیه‌سن آه و انین
دشمنک خنجره جسم کش اوله / سینه‌سی پاره‌ده آتش اوله
ویرمیوب مهر تمسک ویه / بلکه هیچ کیرمیه‌سن مابینه
کیمه‌نک اولمیه‌سنده حقی / کورمیه تخته‌یه بابک ورقی
خصمیه محکمه‌یه کتمیه‌سن / او شرعک سوزینی اشتمیه‌سن
مال و ملککده ضرر اتمیه‌سن / صحن عالمده کدر چکمیه‌سن
دائما صحن جمیل اشلیه‌سن / خلعه‌تن حقنکی باغشلیه‌سن
وعونه کتمیه‌سن بی عزت / خانه‌دن چقمیه‌سن بی رغبت

دائما خندان اوله سن	جامه پوش سر و سامان اوله سن
پرشبانکه یقه سن شمع عسل	گیرمیه مجلسکه دود کسل
دست بسته دوره لر خدامک	عیش و عشرتله کچه ایامک
تا ابد پروب تازه بتازه جامه	کهنه کییدرمیه سن جذامه
پایمال ثقلا اولمیه سن	طعنه گاه عقلا اولمیه سن
بولمیه طعنه محل کمسه سکا	دیمیه کیمسه بعد و شمردی اکا
ایلیون گوشکی کل حرف طرب	گوشنک اولسون سبب خندهٔ لب
بیلنک قدر اوله هر روز عید	گوره سن دولتله عمر مزید

چونکه ابو الحسن قیلدی ثنانک
خیر ایده حضرت حق انجامک

تحریرا فی اوائل شعبان المعظم
سنه ١٢١

Süleymaniye Kütüphanesi
Kısmı: Aşir Efendi
Yeni Kayıt No.
Eski Kayıt No. 324

[illegible] بعده نه شنه سلیم ازدبک ثریا عایشه کوشک

نه وفادن نه جفادن بتمن کیمسه

نه عشقیله علاج اولدی نه پیشیمه